

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi AMK

2022

Lastensuojelu

Mari Cattell, Mindi Väätäinen

LAPSET PUHEEKSI -
MENETELMÄ OSANA RAISION
VARHAISKASVATUKSEN
EHKÄISEVÄÄ
LASTENSUOJELUTYÖTÄ

Mari Cattell, Mindi Väättäinen

LAPSET PUHEEKSI -MENETELMÄ OSANA RAISION VARHAISKASVATUKSEN EHKÄISEVÄÄ LASTENSUOJELUTYÖTÄ

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää varhaisen puuttumisen Lapset puheeksi (LP) -menetelmän juurtumista osaksi Raision varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä. Tutkimuksessa kuvataan ehkäisevän lastensuojelutyön menetelmiä sekä Raision kaupungin toteuttamaa työtä lasten ja perheiden ennaltaehkäisevien palvelujen kehittämiseksi. Tutkimuksessa esitellään myös Raision varhaiskasvatuksen toimenpiteitä LP-menetelmän käyttöönottamiseksi.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa LP-menetelmän käytöstä Raision varhaiskasvatuksessa, jossa käytössä on sekä lokikirjaan perustuva LP-keskustelu, että niin sanottu Raision malli, jossa lapsen kasvatuskeskustelun yhteyteen on kehitetty lyhyempi LP-keskustelu. Tavoitteena on myös kartoittaa kasvattajien kokemuksia ja kehittämisehdotuksia. Tarve tutkimukselle nousi Raision kaupungilta, joka haluaa hyödyntää tutkimustuloksia tulevaisuuden kehittämistyöhön. Tutkimusaineisto kerättiin Raision varhaiskasvatusyksiköissä toimiville ryhmille lähetetyllä sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella. Aineiston analyysissä hyödynnettiin määrällisiä ja laadullisia analyysimenetelmiä.

Tutkimustulosten perusteella Raision malli on juurtunut hyvin osaksi varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä ja se koetaan toimivaksi varhaisen puuttumisen keinoksi: se helpottaa asioiden puheeksi ottoa, lisää tietoa ja ymmärrystä lapsen ja perheen tilanteesta sekä mahdollistaa perheiden ohjauksen avun ja tuen piiriin. LP-lokikirjakeskustelut eivät tulosten perusteella ole vielä juurtuneet osaksi varhaiskasvatuksen rutiininomaisia työkäytäntöjä. Siitä huolimatta, että Raisiossa on panostettu henkilökunnan LP-menetelmäkoulutuksiin, kasaantuvat LP-keskustelut yksittäisten työntekijöiden harteille. Tämä kuormittaa etenkin varhaiskasvatuksen opettajien aikaresursseja samalla, kun muiden työntekijöiden koulutuksissa hankittu osaaminen jää hyödyntämättä.

ASIASANAT:

ehkäisevä lastensuojelu, varhaiskasvatus, varhainen puuttuminen, puheeksiotto, Lapset puheeksi -menetelmä

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2022 | 52 pages, 22 pages in appendices

Mari Cattell, Mindi Väättäinen

LET'S TALK ABOUT THE CHILDREN-METHOD AS PART OF PREVENTIVE CHILD PROTECTION WORK AT RAISIO'S EARLY CHILDHOOD EDUCATION AND CARE

The purpose of this study is to investigate the extent to which the Let's Talk about the Children (LT) early intervention method has been adopted by Early Childhood Education & Care (ECEC) teachers and carers in Raisio Council. The study describes methods used in preventive child protection, Raisio Council's own approach to developing preventive services for families and children, and the measures taken by Raisio ECEC to implement the LT early intervention method.

The aim of the study is to provide information on the use of the LT method in Raisio ECEC, which uses both a logbook-based LT discussion and the so-called Raisio model, a shorter version of the LT discussion developed to accompany the child's individual pedagogical ECEC plan. The study also investigates the impressions of Raisio Council staff who use the LT method and reviews their suggestions for further development of its use in Raisio ECEC. The need for the research was identified by Raisio Council, which is seeking to utilize the research results for further development of its LT programme. Research material was collected using an electronic Webropol questionnaire that was sent to groups operating in Raisio's ECEC units. Quantitative and qualitative analysis methods were used in the analysis of the data.

Based on the research results, the Raisio model is well rooted in ECEC practices and is perceived as an effective tool for early intervention: it facilitates discussion, increases knowledge and understanding of the child's and family's situation, and enables family guidance and assistance. Based on the results, LT logbook discussions have not yet become part of routine ECEC work practices. Despite the fact that Raisio has invested in LT method training for its personnel, LT discussions are dependent upon individual employees. This puts a particular strain on the time resources of ECEC teachers, while leaving the skills acquired through training of other staff unutilised.

KEYWORDS:

preventive child protection, early childhood education & care, early intervention, bringing up a topic, Let's Talk about the Children-method

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELUTYÖ OSANA VARHAISKASVATUSPALVELUA	10
2.1 Ehkäisevä lastensuojelutyö	10
2.2 Varhaiskasvatus lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisen keskiössä	12
2.3 Varhaiskasvatus varhaisen puuttumisen ympäristönä	14
2.4 Huolesta puhuminen varhaisen puuttumisen keinona	15
3 LAPSET PUHEEKSI -MENETelmä VARHAISEN PUUTTUMISEN TYÖKALUNA VARHAISKASVATUKSESSA	18
3.1 Lapset puheeksi -palvelumalli	18
3.2 LP-menetelmä ja lapsen suotuisa kehitys	20
3.3 LP-menetelmä varhaiskasvatuksessa	22
3.4 LP-menetelmän käyttöönotto Raision varhaiskasvatuksessa	24
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	26
4.1 Tutkimuksen lähtökohdat, tavoite ja tutkimuskysymykset	26
4.2 Aineiston tuottaminen	27
4.3 Kyselyn toteutus ja tutkimusaineiston keruu	28
4.4 Tutkimusaineiston analyysi	29
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
5.1 Vasukeskustelun yhteydessä pidettävä lyhyt LP-vasukeskustelu	31
5.2 LP-lokikirjaan perustuvat keskustelut	34
5.3 Kysymykset LP-lokikirjakeskusteluja käyville ryhmille	35
5.4 Toimenpiteet LP-vasukeskusteluiden ja LP-lokikirjakeskusteluiden jälkeen	36
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	38
7 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA	43
7.1 Eettisyys ja luotettavuus	43
7.2 Menetelmän sopivuus	44
7.3 Tulosten julkistaminen ja hyödyntäminen	45

7.4 Ammatillinen kasvu

46

LÄHTEET

48

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa.

Liite 2. Kyselyn saatekirje.

Liite 3. Toimeksiantajan saatesanat.

Liite 4. Kysely Lapset puheeksi -menetelmän käytöstä varhaiskasvatuksessa.

Liite 5. Tutkimustulokset.

KÄYTETYT LYHENTEET

Lyhenne	Lyhenteen selitys
Eksote	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
Itla	Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö
LAPE	Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma
LP-keskustelu	Lapset puheeksi -keskustelu
LP-lokikirjakeskustelu	Lokikirjaan perustuva Lapset puheeksi -keskustelu
LP-menetelmä	Lapset puheeksi -menetelmä
LP-neuvonpito	Lapset puheeksi -neuvonpito
LPNP	Lapset puheeksi -neuvonpito
LP-palvelumalli	Lapset puheeksi -palvelumalli
LP-toimintamalli	Lapset puheeksi -toimintamalli
LP-työ	Lapset puheeksi -työ
LP-vasukeskustelu	Lapset puheeksi -osion sisältävä lapsen varhaiskasvatuskeskustelu
Stakes	Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
STM	Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
THL	Terveyden ja hyvinvoinninlaitos
TLP	Toimiva lapsi & perhe
TLP-työ	Toimiva lapsi & perhe -työ
Unicef	United Nations Children's Fund
Vasu	Varhaiskasvatussuunnitelma
Vasukeskustelu	Lapsen varhaiskasvatuskeskustelu
YK	Yhdistyneet kansakunnat
R1 - R21	Kyselyyn vastanneet varhaiskasvatuksen ryhmät Ryhmä 1 - Ryhmä 21

1 JOHDANTO

Suomessa suurin osa lapsista voi tällä hetkellä hyvin, mutta samaan aikaan merkittävän iso osa lapsista kärsii vaikeutuvista ja kasaantuvista ongelmista. Näiden lasten eteen tulisi työskennellä entistä tehokkaammin monista syistä. Ensinnäkin lapset ovat yhteiskunnassa arvokkaita ja tuovat iloa monien elämään ja ympäristöön. Lisäksi lasten syrjäytyminen ja huonovointisuus on sekä yhteiskunnan potentiaalinen tuhmaus, että inhimillisesti väärin. Lapsia voisi kutsua tulevaisuuden investoinniksi, joiden syrjäytymiseen ei ikääntyvällä Suomella ole varaa. Vanhemmuus on tänä päivänä vaativaa ja lapsen hyvinvoinnin rakoillessa usein toivotaan, että yhteiskunta kantaa vastuun perheen tukemisesta. Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa yhteiskunnalla onkin varsin laaja rooli lasten ja perheiden hyvinvoinnin turvaajana sekä syrjäytymisen ehkäisijänä. (Eskola 2014, 3.) Hyvinvointierojen ja syrjäytymisen juuret ovat usein varhaisissa elämänvaiheissa, jolloin hyvinvointia tulisi ryhtyä tukemaan mahdollisimman ajoissa, jotta yhteiskuntaan kiinnittyminen onnistuu. Lasten yhteiskuntaan kiinnittymisen merkittävimpiä elementtejä ovat lapsuuden perhetekijät, elinolot ja lapsen kehitysympäristöt. (Paananen & Gissler 2014, 208–212.)

Varhaiskasvatus on yksi keskeinen lasten kehitysympäristö, sillä valtaosa lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukselle on lainsäädännössä määritelty pedagogiikan, kasvatuksen, opetuksen ja hoidon lisäksi myös muita tavoitteita, kuten esimerkiksi lapsen hyvinvoinnin edistäminen sekä lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tarpeenmukaisen tuen järjestäminen tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Lisäksi varhaiskasvatuksessa tulee toimia yhdessä lasten ja heidän huoltajiensa kanssa sekä tukea lasten huoltajia kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018.) Varhaiskasvatuksella on siten merkittävä rooli myös varhaisessa puuttumisessa ja ehkäisevässä lastensuojelutyössä. Tämän vuoksi tässä opinnäytetyössä tutkitaan ennaltaehkäisevän varhaisen tuen Lapset puheeksi (LP) -menetelmän käyttöä Raision varhaiskasvatuspalveluissa lastensuojelun näkökulmasta. Raisiossa on työskennelty tavoitteellisesti LP-menetelmän levittämiseksi ja juurruttamiseksi peruspalveluihin vuodesta 2012 alkaen (Lehtinen & Hulkkonen n.d., 12) ja LP-keskustelu on muun muassa sisällytetty varhaiskasvatuksen rakenteisiin osana lapsen varhaiskasvatuskeskustelua (Hulkkonen 2015, 74; Iho 2019, 14; Raision kaupunki 2019, 47). Tässä opinnäytetyössä tavoitteena on selvittää, millä tavalla LP-menetelmän käyttö on juurtunut varhaiskasvatuksen työkäytäntöihin sekä tuottaa tietoa LP-menetelmän käytön kehittämistyön tueksi.

LP-menetelmää on viety peruspalveluihin ennen Raisiota muun muassa Raahessa ja Imatralla, näistä etenkin Raahen malli on toiminut esikuvana Raision varhaiskasvatuksessa Lapset puheeksi -työn levittämiseen ja juurruttamiseen (Lehtinen 2015, 12–13). Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymässä LP-toimintamalli otettiin käyttöön palvelujärjestelmien yhteisenä toimintamenetelmänä vuodesta 2012 alkaen. LP-toimintamallin käyttöönottoa tuettiin muun muassa strategisilla linjauksilla, koulutuksella sekä perustamalla seutukunnan yhteinen ohjausryhmä. (Kallunki ym. 2015.) Lisäksi Raahen seudulla on kehitetty palveluohjausta suuntaan, joka mahdollistaa alueen sosiaali- ja terveystalvelujen kyvyn reagoida lasten kasvu- ja kehitysympäristöjen tarpeisiin ennakoivasti ja joustavasti yhden yhteydenoton kautta. Työ LP-toimintamallin ulottamiseksi kaikkiin lasten ja perheiden palveluihin sekä erityisesti neuvonpitoikäntännön saaminen eri palveluntuottajien yhteistoiminnan käytännön menetelmäksi vaatii Raahen seudulla vielä sekä osaamisen että asenteellisen valmiuden vahvistamista. Raahen seudulla LP-toimintamalliin on panostettu siitä syystä, että se tarjoaa yksinkertaisen perhe- ja lapsilähtöisen menetelmän, jossa lapsen ja perheen tarpeet pysyvät keskiössä. (Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2019, 4.)

Imatran kaupunki aloitti LP-toimintamallien käyttöönoton syksyllä 2010, jonka jälkeen LP-menetelmä on levinnyt laajasti peruspalveluihin tavoitteena kartoittaa tuen tarpeessa olevia perheitä ennaltaehkäisevästi, kun tuen tarpeisiin on vielä mahdollista vastata kevyemmällä toimenpiteillä (Imatra n.d., 6, 28; Imatra 2017, 18). Imatran myötä LP-toimintamalli siirtyi vuonna 2020 Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän, Eksoten, käytäntöihin ja kokemukset menetelmästä ovat olleet myönteisiä (Eksote 2020, 7). Sekä Raahen että Imatran varhaiskasvatuksessa LP-toimintamalli on kirjattu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (vasu) ja LP-keskustelu toteutetaan lapsen vasukeskustelun yhteydessä (Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2019, 12, 19; Imatra 2019, 6). Tämän lisäksi LP-keskustelua käytetään myös tilanteissa, joissa perheessä tapahtuu muutoksia tai lapsen elämäntilanteeseen liittyy vaikeuksia. (Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2019, 12, 19.)

LP-menetelmän käytöstä varhaiskasvatuksessa on tehty aikaisempaa tutkimusta. Esimerkiksi Elina Uusitalo (2014) kartoitti haastattelututkimuksessaan Raision lastentarhanopettajien näkemyksiä LP-keskustelusta ehkäisevän lastensuojelun näkökulmasta. Haastateltavat näkivät roolinsa tärkeänä ehkäisevän lastensuojelutyön toteuttajina, mutta osa haastateltavista koki Raision varhaiskasvatuksessa toteutetun ehkäisevän lastensuojelutyön vähäiseksi. Osa haastateltavista koki ehkäisevän lastensuojelutyön

kuuluvan olennaisesti varhaiskasvatukseen, kun taas osa koki tehtäväkseen keskittyä pedagogisiin tehtäviin. Myös LP-menetelmän sopivuudesta varhaiskasvatuksen työhön saatiin eriäviä mielipiteitä, sillä osa koki, ettei kaikki LP-keskustelun teemat kuulu varhaiskasvatustyöhön, kun taas osa piti menetelmää hyvänä. LP-keskustelujen koettiin vievän liikaa niukkoja resursseja päivähoidon perustyöstä. Haastateltavat näkivät LP-keskustelun kuitenkin huolen puheeksiottoa tukevana menetelmänä. Uusitalo kiinnitti tutkimuksessaan huomiota siihen, että ehkäisevä lastensuojelutyö ja varhaisen tuen tarjoaminen lepäsivät työntekijöiden henkilökohtaisen ammattitaidon ja tietämyksen varassa, lisäksi varhaiskasvatuksesta puuttui yhtenäinen toimintamalli vanhempien tukemiseen. Uusitalon tutkimuksen aikaan Raisiossa koulutettiin varhaiskasvatuksen opettajia LP-menetelmäosaajiksi, mutta vain pieni osa suoritti koulutuksen loppuun asti. Uusitalo pohti tuolloin työssään, tulisiko varhaiskasvatuksen käytäntöjä muuttaa siten, että menetelmäkoulutukset laajentuisivat muille kasvatustyöhön osallistuville, jolloin vanhempien kanssa käydyt keskustelut eivät jää vain varhaiskasvatuksen opettajien harteille.

Myös Jaana Paananen (2020) on tutkinut pro gradu -työssään LP-menetelmän käyttökokemuksia varhaiskasvatuksen kasvattajien näkökulmasta. Tulosten mukaan LP-menetelmä lisäsi kasvattajan tietoa lapsesta sekä syvensi ymmärrystä lapsen käyttäytymiselle. Lisäksi LP-keskustelulla koettiin olevan myönteistä vaikutusta kasvattajien ja vanhempien kasvatuskumppanuuteen. Nina Behm ja Jatta Kauppinen (2019) puolestaan tutkivat opinnäytetyössään varhaiskasvatuksen kasvattajien sekä huoltajien kokemuksia LP-keskustelusta. Heidän haastattelututkimustulosten perusteella LP-keskustelu tuki kasvattajien ja vanhempien välistä yhteistyötä. Lisäksi LP-keskustelun koettiin lisäävän kasvattajien ja vanhempien yhteistä ymmärrystä ja yhteisiä toimintatapoja ja sitä kautta tukevan lapsen kehitystä suotuisaan suuntaan.

Tämän opinnäytetyön tietoperustassa tarkastellaan ehkäisevää lastensuojelutyötä ja sen kehittämistä ja toteuttamista erityisesti varhaiskasvatuksessa nostamalla esille myös Raision panostusta lapsiperheiden hyvinvoinnin tueksi. Tämän jälkeen esitellään Lapset puheeksi (LP) -palvelumallin taustoja, LP-menetelmän toimintaperiaatteita sekä Raision varhaiskasvatuksessa toteutettua työtä LP-palvelumallin käyttöönottamiseksi. Tutkimusosiossa kuvataan ensin tutkimuksen taustat, tavoitteet, tutkimuskysymykset sekä tutkimusprosessin toteuttaminen. Tämän jälkeen esitellään tutkimustuloksia sekä tulosten perusteella tehtyjä johtopäätöksiä. Työn lopuksi pohditaan työn luotettavuutta ja eettisyyttä sekä arvioidaan tutkimusprosessia ja omaa oppimista.

2 EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELUTYÖ OSANA VARHAISKASVATUSPALVELUA

2.1 Ehkäisevä lastensuojelutyö

Vastuu lapsen hyvinvoinnista on aina ensisijaisesti vanhemmilla ja lapsen muilla huoltajilla (Lastensuojelulaki 417/2007). Suomea sitova Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Lapsen oikeuksien sopimus, Suomen perustuslaki, sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki kuitenkin velvoittavat lasten ja perheiden kanssa toimivia viranomaisia tukemaan huoltajia ja vanhempia heidän kasvatustehtävässään (Unicef; Suomen perustuslaki 731/1999; Lastensuojelulaki 417/2007; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.). Perheille on tarjottava tukea ja apua lapsen hyvinvoinnin turvaamiseen riittävän varhain. Lastensuojelulaki turvaa lapsen oikeudet turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tarvittaessa laki velvoittaa viranomaisia ohjaaman perheen lastensuojelun piiriin, jossa lapsen huolenpidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä on tuettava heidän tehtävässään järjestämällä heille tarvittavia palveluja ja tukitoimia. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Kunnilla on lastensuojelulain edellyttämä velvollisuus järjestää lasten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun perheellä ei ole lastensuojelun asiakkuutta. Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on lapsen edun ensisijaisen huomioimisen myötä tukea vanhemmuutta sekä edistää ja turvata lapsen hyvinvointia ja suotuisaa kasvua ja kehitystä. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Ehkäisevän lastensuojelun toimilla pyritään vähentämään varsinaisen lastensuojelun tarvetta tarjoamalla varhaista tukea ja apua sekä puuttamalla riittävän ajoissa havaittuihin ongelmiin (STM n.d.; Lastensuojelulaki 417/2007).

Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan peruspalveluissa lapselle ja perheelle järjestetyllä tuella, jota annetaan esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa, päivähoitossa, opetuksessa, nuorisotyössä sekä muualla sosiaali- ja terveydenhuollossa (Lastensuojelulaki 417/2007). Näiden lisäksi ehkäisevää lastensuojelutyötä toteutetaan huomioimalla lapsi aikuisille suunnatuissa palveluissa selvittämällä samalla asioinnilla lapsen hoidon ja tuen tarve (STM n.d.). Ehkäisevää lastensuojelua on myös lasten huomioiminen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, sillä päätöksillä on usein suora vaikutus lapsen elämään

(THL 2022c). Näitä kaikkia toimia voidaan ajatella lasten osalta myös sosiaalisena investointina, sillä ne lisäävät toimintakykyä ja sillä tavalla myös elämässä selviytymistä (Halme & Perälä 2014, 218).

Lastensuojelun lainsäädännön valmistelusta sekä yleisestä ohjeistuksesta vastaa sosi-aali- ja terveysministeriö (STM n.d.). Lastensuojelu on lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. Sekä lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun, että ehkäisevän lastensuojelun järjestämisen ja kehittämisen vastuu on osoitettu kunnalle. Kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu ja lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan kunnassa esiintyvän tarpeen edellyttämällä tavalla. Järjestettävän lastensuojelun laadun on taattava apu ja tuki sen tarpeessa oleville perheille ja lapsille. Laadun varmistamiseksi lastensuojelulaki velvoittaa kuntia laatimaan lasten ja nuorten hyvinvointia koskevan suunnitelman. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on auttaa kuntaa ohjaamaan, johtamaan ja kehittämään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Suunnitelmassa sekä sen valmistelussa tarkastellaan lasten ja nuorten palveluja kokonaisuutena yhteistyössä eri toimialojen kanssa. (THL 2022b.) Lastensuojelulaki määrittelee lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sisällön. Suunnitelmassa tulee muun muassa olla selvitys lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta sekä hyvinvointia edistävästä ja ehkäisevästä toimenpiteistä ja palveluista. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Raision hyvinvointisuunnitelmaan on lasten ja lapsiperheiden osalta kirjattu pyrkimys ehkäistä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrää herkemällä ongelmien tunnistamisella sekä oikea-aikaisella ja varhaisella tuella ilman lapsiperheiden leimaantumista. Lisäksi lasten hyvinvoinnin edistämisen tavoitteeksi on kirjattu lähisuhdeväkivallan ehkäisy ja lasten terveellisempien elämäntapojen edistäminen. (Iho 2019, 6–8.) Raisio pyrkii asettamiinsa tavoitteisiin organisaatiossa tehtävillä muutoksilla ja resurssien kohdentamisella. Yhtenä tärkeänä keinona tavoitteiden saavuttamiseksi on hyvinvointisuunnitelmassa mainittu Lapset puheeksi (LP) -menetelmä, joka on tarkoitus juurruttaa organisaation rakenteisiin sekä ottaa käyttöön kaikissa peruspalveluissa ja toiminnoissa, joissa asiakkaina on lapsia tai lapsiperheitä. Raisio on hyvinvointisuunnitelmassaan linjannut LP-menetelmän käytön painopisteen kouluihin ja varhaiskasvatukseen, joissa keskustelu on sisällytetty varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen rakenteisiin ja se tulee toteuttaa kerran vuodessa jokaisen lapsen kohdalla. Lapset puheeksi -keskustelu toimii näin myös Raision hyvinvointisuunnitelman mittarina. (Iho 2019, 8–9, 14.)

2.2 Varhaiskasvatus lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisen keskiössä

Sekä lastensuojelun, että perheiden kannalta on ratkaisevan tärkeää, että yleiset, kaikille tarkoitetut palvelut tukevat vanhempien kasvatustehtävää (THL n.d.). Lapsiperheiden palveluissa pyritään tuen tarpeen varhaiseen sekä oikea-aikaiseen tunnistamiseen, joka on myös edellytys oikein suunnatulle ja oikeaan aikaan annetulle tuelle. Tukea tarjotaan terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä ongelmia ehkäisevien ja korjaavien sosiaali- ja terveys palvelujen avulla. (Perälä ym. 2011, 17–18.) Mitä aikaisemmassa vaiheessa perhe saa apua ja tukea ongelmiinsa, sitä helpompaa ja kustannustehokkaampaa ongelmien ratkaisu on (THL 2022d). Lapsiperheiden peruspalvelujen kehittämisen yhtenä tärkeänä tavoitteena onkin kyky havaita lasten ja perheiden erityisen tuen tarve, jolloin esimerkiksi neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja koulussa toimivat henkilöt voivat varhaisella puuttumisella ohjata perheen erityisen tuen piiriin (THL n.d.).

Lapsiperheiden palvelujen kehittämisessä merkittävänä nähdään, että lasten ja nuorten palvelut on soviteltu yksilöllisesti asiakkaan tarpeisiin ja ne ovat lähellä asiakasta, eli koulussa, kotona ja varhaiskasvatuksessa. Tärkeänä terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa nähdään myös palvelujen kokonaisuuden muodostuminen verkostomaisella ja monialaisella yhteistyöllä, joka ulottuu niin sivistys- nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen sekä seurakuntien ja järjestöjen välille. (THL 2022d.) Kaikkien lapsiperheiden palveluntarjoajien tavoitteellinen yhteistyö mahdollistaa voimavarojen yksilöllisen kohdentamisen. Tämä edellyttää kuitenkin pysyviä yhteistyörakenteita eri toimialojen ja kuntien välillä sekä kaikkien tahojen sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja selkeitä sopimuksia toimijoiden vastuualueista. Näiden yhteistyörakenteiden ei oleteta syntyvän itsestään, vaan ne vaativat palveluntarjoajien organisaatioiden toimintakulttuurin ja käytäntöjen muutosta sekä rakenteiden kehittämistä. (Halme ym. 2014, 17.)

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen on otettu huomioon erilaisissa politiikkaohjelmissa, joista yksi keskeisin on lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE), jota koordinoi Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL 2020). LAPE-muutosohjelman toimeenpano alkoi Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeena kaudella 2016–2019 ja sitä jatketaan nykyisen Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan kaudella 2020–2023. LAPE-ohjelman tavoitteena on pysäyttää lasten, nuorten ja perheiden eriarvoistumisen kehitys, sekä vahvistaa varhaista tukea ja hyvinvointia laadukkailla, oikea-aikaisilla ja helposti saatavilla olevilla ennaltaehkäisevillä ja korjaavilla sosiaali- ja terveyspalveluilla. LAPE-muutosohjelmassa on kuvattu näiden lapsia ja perheitä tukevien tavoitteiden toteutuvan mm.

panostamalla lapsen yksilöllisen tuen tarpeen huomioimiseen ja matalankynnyksen palveluiden kehittämiseen sekä lisäämällä kasvun ja oppimisen tukea varhaiskasvatuksessa. Lisäksi tavoitteisiin pyritään lujittamalla ja sosiaali- ja terveysalan sekä sivistysalan yhteistyötä. (THL 2021b.)

Varsinais-Suomessa toteutettiin LAPE-hankkeen toimeenpanon myötä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma Lupa auttaa! vuosina 2017–2018. Rasion kaupunki vastasi hankkeen toteutuksesta, koordinoinnista sekä johtamisesta. Varhaiskasvatuksen osalta hankkeessa pyrittiin kehittämään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, jotta lapsiperheiden oikea-aikaista ja riittävää tukea voidaan vahvistaa tilanteissa, joissa varhaiskasvatuksen keinot ja osaaminen eivät enää yksin ole riittäviä. Lisäksi hankkeessa pyrittiin levittämään laajempaan käyttöön varhaiskasvatuksessa vaikuttaviksi ja hyviksi todettuja varhaisen tuen menetelmiä, kuten Ihmeelliset vuodet ja Lapset puheeksi -menetelmiä. Tärkeänä päämääränä oli vahvistaa Lapset puheeksi -toimintamallin mukaisia yhteistyömuotoja ja työtapoja, joissa keskeistä on lapsen ja perheen ympärille muovautuvan yhteistyöverkoston työnjaon selkiyttäminen. (Lupa auttaa 2016, 7, 24.)

Rasion kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden kehittämisen tärkeys tulee vahvasti näkyviin kaupungin strategiassa, jossa on asetettu tavoitteeksi päivähoitoikäisten lasten hyvinvoinnin vahvistaminen sekä varhaisen tuen tarjoaminen koko varhaiskasvatuksen ajan. Tavoitteiden saavuttamiseksi Raisiossa pyritään tunnistamaan lasten ja perheiden avun ja tuen tarpeet sekä vastaamaan niihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tarjoamalla työntekijöille hyvinvointia edistävää valtakunnallista toimintamallia, josta esimerkkinä strategiassa on mainittuna Lapset puheeksi-menetelmä. Lisäksi monialaisen yhteistyön vahvistaminen nähdään tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävänä. (Rasion kaupunki 2018.)

Organisaation ja toimintakulttuurin muutoksena Raisiossa on kehitetty yhteistyötä myös sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen välillä. Syksystä 2016 lähtien päiväkodeilla on ollut oma nimetty perhetyöntekijä, jonka tehtäväkuva on rakennettu vastaamaan yksilöllisesti kunkin päiväkodin perhetyön tarpeisiin. Toimintakulttuurimuutoksen tavoitteena on ollut varhaiskasvatuksen toimintaedellytysten ja rohkeuden lisääminen perheiden tukemisessa. Perhetyötä toteutetaan varhaiskasvatuksessa esimerkiksi vanhempien tapaa- misilla, palveluohjauksella ja konsultoinnilla. (Iho 2017, 9.)

2.3 Varhaiskasvatus varhaisen puuttumisen ympäristönä

Varhaiskasvatuspalvelua käyttää valtaosa lapsiperheistä, siten sillä on erityisen tärkeä rooli ehkäisevän lastensuojelutyön toteuttajana (STM n.d.). Vuonna 2020 varhaiskasvatukseen osallistuneiden 1–6-vuotiaiden lasten osuus oli Varsinais-Suomessa 82,2 %, joka on koko maan mittakaavassa palvelun käytön kärkikastia (THL 2021a, 8). Raisiossa vuonna 2020 varhaiskasvatukseen osallistuneiden osuus oli 81.9 % (Sotkanet 2022). Varhaiskasvatus määritellään suunnitelmallisena ja tavoitteellisena kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamana kokonaisuutena, jossa erityispaino on pedagogiikassa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Varhaiskasvatuksen tehtävinä on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen, syrjinnän ehkäiseminen ja tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistäminen. Varhaiskasvatus tukee vanhempien kasvatustehtävää sekä mahdollistaa vanhempien opiskelun tai työssäkäynnin. Lisäksi lapsen varhaiskasvatuksen myötä opitut tiedot ja taidot lisäävät lasten toimijuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa. (Opetushallitus 2022.) Varhaiskasvatus on jo toimintansa vuoksi palvelunaan merkittävä osa ehkäisevää lastensuojelutyötä sekä yksi alle kouluikäisten lasten tärkeimmistä varhaisen puuttumisen toimintaympäristöistä (Huhtanen 2004, 190).

Suomessa varhaisen puuttumisen on aloittanut sosiaali- ja terveysministeriö käynnistämällä erilaisia hankkeita ja projekteja, joissa painopiste on ollut laaja-alaisessa ja monisektorisessä lastensuojelutyön kehittämisessä (Huhtanen 2004, 188.) Varhaiselle puuttumiselle ei ole yksiselitteistä määritelmää. Sillä ei kuitenkaan tarkoiteta iällisesti varhaista puuttumista, vaan se on enemmänkin asennetta ja halua tukea lasta tai perhettä heidän ongelmissaan. Usein varhaisella puuttumisella tarkoitetaan toimintaa, jossa ongelmia tunnistetaan ja niihin koitetaan löytää ratkaisuja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lisäksi ajatellaan, että varhainen puuttuminen ei yksinään riitä, vaan sen tulisi sisältää hyvinvointia ja ongelmia ehkäisevää työtä. (Kuikka 2005, 7.) Näin ollen varhaisella puuttumisella on kaksi ulottuvuutta. Toisaalta se on preventiota eli ongelmien ennaltaehkäisyä, jolloin pyritään estämään ongelmien syntyä ja toisaalta se on interventiota eli korjaavaa toimintaa ohjaavalla väliintulolla. (Huhtanen 2004, 45.) Varhainen puuttuminen on kuitenkin aina prosessi, jossa ongelmien ratkaisuun ei ole nopeaa lääkettä, ja joka vaatii lapsen kanssa työskenteleviltä tietoa ja taitoa sopivan tuen antamiseen (Huhtanen 2007, 28).

Varhainen puuttuminen on lapsen asioihin tarttumista silloin, kun varhaiskasvatuksen työntekijällä on herännyt huoli. Näitä huolia voi olla monenlaisia ja ne voivat liittyä esimerkiksi lapsen elämäntilanteisiin, olosuhteisiin, hyvinvointiin tai kehitykseen. (Huhtanen 2004, 188.) Varhaista puuttumista ei nähdä ainoastaan lapsilähtöisiin ongelmiin paneutumisenä, vaan asia koskee lapsen koko perhettä. Ongelmat ovat usein haastavia ja monisyisiä, useiden eri tekijöiden yhteisvaikutuksen tulosta. Jotta ongelmien käsittely olisi tuloksellista, se vaatii eri ammattikuntien osaamista sekä paneutumista perheen tilanteeseen, että mahdollinen tuki saadaan järjestettyä ja erityistä tukea tarvitsevat pystytään nopeasti ohjaamaan heille sopivien palveluiden piiriin. Lisäksi varhaisen puuttumisen käyttö ja kehittäminen laajempaan, perhekeskeiseen näkökulmaan, vaatii varhaiskasvatuksen henkilökunnalta uuden toimintakulttuurin sisäistämistä. (Huhtanen 2004, 204–205.)

Sosiaali- ja terveystieteiden lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemisen kehittämissuunnitelmissa on suuntana siirtää painopistettä korjaavista palveluista ehkäiseviin. Ehkäisevillä palveluilla, kuten varhaiskasvatuksella, on tällöin tärkeä asema huolen varhaisessa tunnistamisessa sekä huoleen puuttumisessa. (Halme & Perälä 2014, 216.) Kuntien sisällä varhainen puuttuminen toimii parhaiten, kun eri hallintokunnat tekevät kitkattomasti yhteistyötä ja tiedot lapsen haasteista, tuen tarpeista ja annetusta tuesta siirtyvät lapsen mukana esimerkiksi varhaiskasvatuksesta koulumaailmaan (Kuikka 2005, 8). Kokonaisvaltainen lapsen hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen edellyttää vuorovaikutusta ja yhteistyötä hallintokuntien sisällä, eri hallintokuntien välillä sekä ennen kaikkea lapsen kodin kanssa (Laitinen ym. 2005, 14).

Varhaisen puuttumisen avulla eri osapuolten välinen yhteistyö alkaa ajoissa ja toimintamahdollisuuksia on vielä runsaasti (THL 2022a). Tutkimusten mukaan varhaisesta puuttumisesta on hyötyä lapsen ja perheiden hyvinvoinnin edistämisen lisäksi kunnille myös taloudellisesti. Myöhemmässä vaiheessa, esimerkiksi vasta kouluiässä aloitettujen interventioiden tulokset näyttäytyvät varhaiskasvatuksessa aloitettuja interventioita heikompana. (Huhtanen 2004, 207.)

2.4 Huolesta puhuminen varhaisen puuttumisen keinona

Varhainen puuttuminen etenee prosessina, joka alkaa pienistä lapsen hyvinvointiin liittyvistä havainnoista ja johtaa edetessään lasta tukeviin toimenpiteisiin. Usein nämä havainnot liittyvät varhaiskasvatustilanteen lapsen poikkeavaan käytökseen, puheisiin tai

olemukseen. (Huhtanen 2007, 28–29.) Näitä voidaan pitää signaalina esimerkiksi lähiympäristön muuttuneista olosuhteista tai kriisistä (Huhtanen 2004, 46). Varhaisen puuttumisen lähtökohtana on pääsääntöisesti huoli lapsesta (Huhtanen 2007, 28).

Huoli herää havaintojen, tietojen sekä työntekijän asiakassuhteeseen perustuvan intuitiivisen kuvan perustella, joka käsittää myös kognitiivisen, emotionaalisen ja moraalisen elementin. Huolesta puhuttaessa tarkoitetaan työntekijän subjektiivista kokemusta, joka perustuu työntekijän ja lapsen välisessä suhteessa saatuun kontaktitietoon. Huoli koskee tulevaisuutta ja kohdistuu sekä lapsen selviytymiseen että työntekijän omiin toimintamahdollisuuksiin ongelman edessä. Työntekijän kokemaan huoleen liittyy usein pohdintaa työntekijän omasta pärjäämisestä, voimavaroista ja osaamisesta sekä mahdollisen lisätuen tai avun tarpeesta ongelmallisessa tilanteessa. (Eriksson & Arnkil 2012, 21, 25.)

Huoli kertoo usein, että lapsen asioiden ennakoidaan menevän huonompaan suuntaan, ellei muutokseen ryhdytä. Myönteiseen muutokseen tarvitaan yhteistyötä myös lasten vanhempien tai huoltajien kanssa ja huolen puheeksiottaminen onkin tärkeä osa kunnioittavaa varhaista puuttumista sekä samalla tapa pyytää lapsen huoltajilta tai vanhemmilta apua huolen vähenemiseksi. (Eriksson & Arnkil 2012, 7–8.) Puheeksioton päämääränä on yhdistää vanhempien tai huoltajien ja työntekijöiden voimavarat yhteiseksi liittoumaksi lapsen tukea varten. Liittouman muodostamisen mahdollistamiseksi on työntekijän osattava kohdata vanhemmat ja huoltajat arvostavasti ja kunnioittavasti tasavertaisina yhteistyökumppaneina. Tällaisessa kumppanuudessa vanhemmat ovat perheen elämän asiantuntijoita ja varhaiskasvatustyöntekijä taas lapsen kehityksen ja kasvun asiantuntija. (Eriksson & Arnkil 2012, 29–30.)

Huolen puheeksiotto voi tuntua varhaiskasvatustyöntekijästä monesti vaikealta ja saada työntekijän pohtimaan kuuluuko puheeksiotto hänen tehtäviinsä. Lisähaasteena voi olla pelko vanhempien ja työntekijän yhteistyön heikkenemisestä. (Eriksson & Arnkil 2012, 7–8.) Huolesta puhuminen on kuitenkin merkittävä ehkäisevän lastensuojelun työkalu ja tapa puuttua varhain lapsiperheiden ongelmatilanteisiin. Luottamus ja yhteistyö lasten huoltajien ja vanhempien kanssa rakentuvat ja hankala tilanne avautuu, kun huoli otetaan puheeksi kunnioittavasti, rohkeasti ja avoimesti. (THL 2022a.) Huolen puheeksioton voi nähdä myös työntekijän eettisenä velvollisuutena monista eri syistä. Esimerkiksi lapsen oikeus erityiseen suojeluun oikeuttaa intervention eli perheen asioihin puuttumisen lapsen edun perusteella. Perheiden oikeuksien mukaisesti yhteiskunnan tulee tukea

vanhempia heidän kasvatustehtävässään, mikä puhuu myös intervention puolesta. Hyvinvointiperiaatteen näkökulmasta interventio on keino lisätä yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta, hyvinvointia ja elämänlaatua, ja vastaavasti yhteiskunnan hyödyn ja edun näkökulmasta interventio on keino ehkäistä ja lievittää sosiaalisia ongelmia, vähentää yhteiskunnan kustannuksia sekä ylläpitää turvallisuutta ja yhteiskuntarauhaa. (Hämäläinen 2011, 62–63.) Toisaalta huolen puheeksiottoa varhaiskasvatuksessa, kuten muisakaan lapsen kehitysympäristöissä, ei tarvitse nähdä toisten asioihin tai ongelmiin puuttumisena. Sen sijaan huolen puheeksi ottoa voi tarkastella oman toiminnan näkökulmasta: lapsen ongelmien ehkäisyssä keskeistä on järjestää tukea lapsen kehityksellisiin tarpeisiin lähelle lapsen arkea. Tämänkaltainen arkinen huolenpito edellyttää oman tontin hoitamista kaikilta lapsen arjessa toimivilta työntekijöiltä, jotta lapselle järjestyy tukea nopeasti ja joustavasti. (Niemelä n.d., 168–170.)

Lapsiperheiden varhaisen tuen sekä matalan kynnyksen puheeksioton keinoiksi on kehitetty erilaisia valtakunnallisia menetelmiä, joita työntekijä voi hyödyntää puheeksiottoon liittyvissä haasteissa. Valtakunnallisista menetelmistä Raison kaupunki on panostanut Lapset puheeksi -menetelmään ja pyrkii sen avulla edistämään lasten ja perheiden hyvinvointia sekä järjestämään oikea-aikaista apua ja tukea. LP-menetelmän tarkoitus on edistää lasten pärjävyyttä ja suotuisaa kehitystä lapsen arkisissa toimintaympäristöissä, joka puolestaan lisää lasten osallisuutta yhteiskunnassa ja auttaa ehkäisemään syrjäytymistä (Solantaus & Niemelä 2016, 22, 24).

3 LAPSET PUHEEKSI -MENETELMÄ VARHAISEN PUUTTUMISEN TYÖKALUNA VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Lapset puheeksi -palvelumalli

Lapset puheeksi (LP) -menetelmän juuret johtavat vuonna 2001 Emerita tutkimusprofessori lastenpsykiatri Tytti Solantauksen johdolla Stakesissa alkaneeseen Toimiva lapsi & perhe (TLP) -hankkeeseen. TLP-hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena oli ehkäistä vanhempien psykiatristen ongelmien ylisukupolvisuutta sekä muuttaa palvelujärjestelmän toimintaa siten, että palvelujärjestelmät tukevat lasten häiriöiden ehkäisyä. TLP-hankkeen edetessä työ laajentui TLP-töksi ja samalla käynnistyi palvelujen rakenteellinen, toiminnallinen ja sisällöllinen uudistaminen siten, että palvelujärjestelmä tukee lapsia ja perheitä kaikilla toimintakentillä. TLP-työ levisi aikuispsykiatrian kentältä kattamaan muun muassa aikuisten- ja lasten terveys- ja sosiaalipalvelujen, kasvatusta- ja sivistystoimien sekä rikos- ja yhdyskuntaseuraamustyön kentät. (Solantau & Niemelä 2016, 22.)

TLP-työn lapsikeskeisen periaatteen mukaisesti lapset ja perheet tulee kohdata heidän elinympäristöissään ja lasten hyvinvointi ja arjen säännönmukainen puheeksiotto sekä ongelmien ennaltaehkäisy tulee rakentaa osaksi niin aikuisten palveluita kuin sosiaali- ja terveystoimien ja sivistystoimien. Tämä systemaattinen, kaikkien toimijoiden yhteistyössä toteuttama lasten hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ehkäisy edellytti perustavanlaatuisia muutoksia toimintatapoihin sekä palvelujärjestelmään. Syntyi Lapset puheeksi (LP) -palvelumalli, johon on rakennettu infrastruktuuri, joka tukee eri toimijoiden yhteisen tavoitteen, lasten sujuvan arjen, saavuttamista. (Mieli Ry 2021; Mielenterveystalo n.d. b.)

LP-palvelumallin mukaisesti uuden verkostomaisen ja monialaisen toimintatavan käyttöönoton ja juurruttamisen tulee tapahtua samanaikaisesti neljällä tasolla. Strategisella tasolla organisaation johdon tulee sitoutua toimintatapaan päätöksenteon myötä ja työ tulee kirjata toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin. Hallinnollisella tasolla tulee luoda työtä ohjaava ja valvova hallinnollinen infrastruktuuri, joka mahdollistaa ennaltaehkäisevän työskentelyn yli sektorirajojen. Työvoiman tasolla koko henkilökunta ja yhteistyötahot tulee perehdyttää LP-työn toimintaperiaatteisiin ja asiakastyötä tekevät kouluttaa työn tueksi

kehitetyn Lapset puheeksi (LP) -menetelmän osajiksi. Asiakastyö tulee käynnistää välittömästi, sillä asiakastyö on palvelujärjestelmän ytimessä ja LP-menetelmän käyttö tulee nivoa asiakastyön rutiineihin, ettei sen toteutus ole riippuvainen yksittäisistä työntekijöistä. Organisaatioihin tulee kouluttaa omia kouluttajia työn jatkumisen turvaamiseksi henkilökunnan vaihtuessa. Väestön ja palvelujen käyttäjien tasolla perheitä tulee tiedottaa uusista palveluista sekä heidän oikeuksistaan saada tukea lapsilleen. (Mielenterveystalo n.d. b; Solantaus & Niemelä 2016, 24–25; Niemelä ym. 2019, 2.)

TLP-työssä heijastuu yhteisövaikuttavuus (collective impact) -toimintatavan periaatteita. Yhteisövaikuttavuudella viitataan monimutkaisten ilmiöiden ratkaisemisessa käytettävään toimintamalliin, jossa lähtökohtana on kokonaisvaltainen näkemys kehittämistoimenpiteiden samansuuntaisuudesta. Yhteisövaikuttavuus voidaan ymmärtää parhaiten systeemissä viitekehyksessä: systeeminen muutos on mahdollista, kun toimijoilla on yhdessä määritelty tavoite, toimijoiden välinen vuorovaikutus on jatkuvaa, toimijoiden toiminnot vahvistavat toisiaan ja toimien vaikuttavuutta mitataan. TLP-toimintamallin kautta pyritään uudistamaan lapsi- ja perhepalvelut tavalla, joka tukee ja vahvistaa lapsen ja perheiden hyvinvointia ja sujuvaa arkea. Yhteisövaikuttamisessa laajan alueellisen oppimisverkoston kautta yhteisövaikutuksen periaatteiden mukaista kehittämistä tekevät alueet oppivat toisiltaan ja tuovat omaa tekemistään muiden alueiden arvioitavaksi, joka osaltaan mahdollistaa palvelujärjestelmän uudistamisen. (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö 2020; Virtanen ym. 2020.) TLP-työssä kehitetään, tutkitaan ja juurrutetaan perheiden mielenterveyttä ja pärjäävyyttä tukevia työtapoja ja TLP-työn puitteissa on koulutettu kattava menetelmäkouluttajien verkosto, joka toteuttaa TLP-koulutuskokonaisuuksia ympäri Suomea. Tarkoituksena on rakentaa toimivaa monialaista palvelujärjestelmää yhteistyössä vanhempien ja muiden kasvattajien sekä palvelutuottajien kanssa. (Mieli Ry 2022b.)

LP-palvelumallin vaikuttavuudesta on julkaistu ensimmäisiä tutkimustuloksia, joiden mukaan Raahen hyvinvointikuntayhtymässä LP-menetelmän vienti peruspalvelurakenteeseen aikaansai 0–17-vuotiaiden lastensuojeluilmoitusten määrän merkittävän laskun vuosien 2013–2016 välillä kun ilmoitusten lukumäärä kansallisesti jatkoi edelleen kasvua. Ennen vuotta 2013 lastensuojeluilmoitusten määrä Raahen hyvinvointikuntayhtymässä, kuten myös koko maassa oli nousussa. Raahen hyvinvointikuntayhtymän tulokset ovat rohkaisevia, mutta LP-palvelumallin vaikuttavuuden todentaminen edellyttää tulosten toistettavuutta myös muualla Suomessa. Tutkimustuloksia tarvitaan lisää, mutta samansuuntaiset tulokset muissa kunnissa vahvistaisivat LP-palvelumallin asemaa ja

merkitystä ennaltaehkäisevässä ja lasten ja perheiden pärjäävyyttä tukevassa työssä. (Niemelä ym. 2019.) Tutkimusten perusteella LP-menetelmä on kuitenkin todettu vaikuttavaksi mielenterveyden ongelmista kärsivien vanhempien lasten psyykkisen hyvinvoinnin lisäämisessä. (Laajasalo & Kouvonon 2018, 28–30.) TLP-menetelmätutkimustulosten mukaan LP-keskustelun myötä psyykkisesti sairaiden lasten ahdistus- ja masennusoireet vähenivät sekä lasten myönteinen sosiaalinen käyttäytyminen lisääntyi tutkimuksen 18 kk seurantajakson aikana. Lisäksi lasten depressiiviset ajatusmallit korjaantuivat LP-keskustelun seurauksena. (Mielenterveystalo n.d. c.)

3.2 LP-menetelmä ja lapsen suotuisa kehitys

LP-palvelumallissa asiakastyön matalan kynnyksen työmenetelmänä käytetään kaksiportaista Lapset puheeksi (LP) -menetelmää, joka sisältää Lapset puheeksi (LP) -keskustelun ja Lapset puheeksi neuvonpidon (LPNP) (Solantaus & Niemelä 2016, 22). LP-keskustelu pohjautuu lokikirjaan, joka sisältää lasten eri ikäkausille laaditut osat kyseisiin ikäkausiin liittyvine teemoineen. Lokikirjoista on laadittu omat versiot muun muassa peruspalveluihin, varhaiskasvatukseen ja kouluun. Vanhemmat saavat ennen tapaamista omien lasten ikää vastaavat ikäkausisivut kotiin tutustuttavaksi ja vanhempia kannustetaan keskustelemaan lokikirjan teemoista myös lasten kanssa ennen tapaamista. Lokikirjat ovat saatavissa Mieli Ry:n sivuilla (www.mieli.fi). LP-keskustelu käydään vanhempien kanssa yleensä 1–2 tapaamisessa, jolloin ensimmäisessä tapaamisessa kartoitetaan lapsen arjen sujumista kodin lisäksi myös muissa lapsen kehitysympäristöissä, kuten päivähoitossa, koulussa sekä vapaa-ajan ympäristöissä. Keskustelussa pyritään keskittymään konkreettisiin arjen tilanteisiin sekä kartoittamaan lapsen arjen haavoittuvuuksia ja vahvuuksia. Vahvuuksilla tarkoitetaan asioita, jotka sujuvat arjessa tavanomaisesti, haavoittuvuuksilla puolestaan asioita, jotka eivät suju ja joista voi muodostua lapsen kehitystä vaarantavia ongelmia. Toisella tapaamisella tavoitteena on etsiä yhdessä vanhempien kanssa ratkaisuja sekä laatia suunnitelma siitä, miten lisätä lapsen vahvuuksia sekä miten toimia haavoittuvuuksissa. LP-keskustelu käydään vanhempia varten, jotta vanhemmat löytäisivät keinoja tukea lapsiaan arjessa. (Solantaus & Niemelä 2016, 23–27.)

LP-keskustelu jatkuu LP-neuvonpitoon (LPNP) tilanteissa, joissa vanhempien omat voimat eivät riitä suunnittelemaan ratkaisuja ja toimenpiteitä lapsen vahvuuksiin ja haavoit-

tuvuuksiin. LPNP rakentuu LP-keskustelun aikana tunnistettuihin vahvuuksiin ja haavoittuvuuksiin, joista valitaan lapsen kannalta keskeiset arkea kannattelevat ja lasta tukevat asiat sekä ne haavoittuvuudet, joiden suhteen on tärkeää toimia viipymättä ennen kuin ne eskaloituvat. LP-neuvonpitoon kutsutaan vain sellaisia henkilöitä, jotka voivat tehdä konkreettisia tekoja perheen avuksi. Neuvonpidon päätteeksi kirjataan muistio siitä, mitä konkreettisia tekoja osallistujat lupaavat tehdä ennen seuraavaa tapaamista. Muistioon merkitään myös sovitut seurantatapaamiset, joissa samat osallistujat tarkastelevat kuinka sovitut teot ovat toteutuneet ja miten ne ovat vastanneet perheen tarpeisiin. Tarvittaessa tekoja muutetaan ja pohditaan, tulisiko mukaan kutsua myös muita toimijoita perheen tueksi. Tavoitteena on luoda pieni, toimiva, tukea tarjoava perustiimi lapsen ja perheen ympärille. (Solantaus & Niemelä 2016, 25–29.)

LP-keskustelun avulla rakennetaan yhteistä ymmärrystä lapsen arjesta perheen, perheen verkoston sekä ammattilaisten välille. Lisäksi pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään vaikeuksien kumuloituminen ja ylisukupolvisuus, toisaalta vahvistamaan lapsen pärjäävyyttä sekä lasta suojaavia tekijöitä arjessa (Mieli Ry 2022a). Kun lapsen kehitysympäristöissä arjen tavalliset asiat sujuvat tavallisella tavalla, kasvattaa tämä lapsen pärjäävyyttä. Pärjäävyys nähdään prosessina, joka rakentuu geneettisen ja sosiaalisen perimän sekä kehitysympäristöjen yhteisvaikutuksesta eikä siten ole yksilön ominaisuus; pärjäävyyttä voidaan rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutuksessa arjen eri tilanteissa ja toimissa lapsen kaikissa kehitysympäristöissä. Siten jokaisella on mahdollisuus pärjätä vaikeuksissa etenkin, kun ympäristö ja palvelut tarjoavat tukea arjen sujumisessa. Pärjäävyyden avulla lapsi oppii keinoja selviytyä riskitekijöistä ja ongelmista huolimatta. (Mielenterveystalo n.d. a.) Arjen vaikeudet voivat aiheuttaa sen, etteivät kaikki asiat sujukaan enää ja pienetkin vaikeudet voivat kasvaa suuriksi, jollei niihin puututa. Nämä haavoittuvuudet tunnistetaan LP-keskusteluissa, ja niiden ratkaisemiseksi tehdään toimintasuunnitelma lapsen eri toimintaympäristöihin. Varhainen puuttuminen on avainasemassa siinä, että näihin haavoittuvuuksiin puututaan oikea-aikaisesti ja että arki sujuu vaikeuksista huolimatta. Käytännön tasolla LP-menetelmässä päämääränä on lapsen arjen sujuminen ja hyvän arkipäivän tuottaminen sekä sitä kautta pärjäävyyden lisääminen kaikissa lapsen toimintaympäristöissä. (Solantaus & Niemelä 2016, 24.)

Lapset puheeksi -työssä lähtökohtana on se, että ongelmat eivät määrittele lapsen kehitystä, vaan se, miten ongelmissa toimitaan. Kun ratkaisuja ongelmissa toimimiseen etsitään yhteistyössä perheen ja lapsen toimintaympäristöjen kanssa, on lapsella samalla mahdollisuus oppia pärjäävyyden taitoja. Toisin sanoen, ongelmista huolimatta lapsen

kehityskulku voi pysyä myönteisenä. (Mielenterveystalo n.d. a.) LP-työssä lapsen yksilöllisestä myönteisestä kehityspolusta käytetään käsitettä suotuisa kehitys, ja menetelmän avulla pyritään vahvistamaan suotuisaa kehityssuuntaa tukevia tekijöitä. Lapsen suotuisaa kehitystä tukee muun muassa lämpimät ja toimivat ihmissuhteet, eri kehitysympäristöihin kiinnittyminen sekä niihin kuulumiseksi tulemisen kokemus. Suotuisaa kehitystä tukee myös lapsen auttaminen ymmärtämään ympärillä tapahtuvia asioita, jolloin vältetään väärinkäsityksiä sekä mahdollistetaan tuen antaminen ja saaminen lapselle. Toimiva arki, rutiinit, iloa tuottava leikki ja vuorovaikutus tukevat kaikki osaltaan lapsen suotuisaa kehitystä. Lisäksi ymmärrys lapsen tunteiden, mielialan ja käyttäytymisen vaihteluista, kaikkien tunteiden ilmaisun salliminen sekä lapsen tukeminen vahvojen tunteiden kanssa selviytymisessä vaikuttavat myönteisesti suotuisaan kehitykseen. Arjen vuorovaikutustilanteissa heijastuvat kokemukset siitä, että lapsi on arvokas omana itsenä rakentavat lapsen tunnetta, että hänestä pidetään, eikä lasta leimata ongelmalapseksi, vaikka hänellä olisi ongelmia. Ymmärryksen ja arvostuksen kokemus luo lapselle turvallista ja luottavaista oloa. Myös hyvä yhteistyö kodin ja muiden kehitysympäristöjen välillä tukee lapsen suotuisaa kehitystä. Tämä yhteistyö on erityisen tärkeää lapsille, joiden elämässä on vaikeuksia. (Solantaus 2019a.)

3.3 LP-menetelmä varhaiskasvatuksessa

LP-menetelmän taustalla vaikuttaa käsitys lapsen ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen merkityksestä kehitystä ohjaavana tekijänä. Toiminta ja kanssakäyminen eri toimintaympäristöissä voi viedä lapsen kehitystä niin suotuisaan, kuin epäsuotuisaankin suuntaan. Esimerkiksi jos yhdessä toimintaympäristössä on lapsen kehityksen kannalta haastava tilanne, voi toinen toimintaympäristö tarjota suojaavan merkityksen lapsen elämään. Jos vaikka vanhemmilla on elämäntilanteidensa takia vanhemmuuden haasteita, kasvaa lapsen muiden toimintaympäristöjen merkitys lapsen kehityksen tukemisessa. Toisaalta lapsen muiden toimintaympäristöjen, kuten päiväkodin tai koulun, kykenemättömyydellä tulkita lasta tai lapsen tilannetta riittävällä tavalla voi olla haavoittava vaikutus lapsen kehitykseen. (Solantaus & Niemelä 2016, 23–24.)

Lapset puheeksi -työmenetelmän toteutus varhaiskasvatuksessa noudattaa LP-työn kaksiportaista mallia: työ alkaa LP-keskustelulla ja jatkuu tarvittaessa LP-neuvonpitoon. LP-keskustelussa hyödynnetään lokikirjaa keskustelun runkona ja tukena, jotta menetelmän tärkeät sisällöt säilyvät keskusteluissa työntekijästä riippumatta. Lokikirjaa ei tule

käyttää arviointi- tai tiedonkeruumenetelmänä eikä niitä säilytetä varhaiskasvatuksessa. Lokikirjan teemoista keskustellaan sekä kodin, että varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Tämä synnyttää kasvattajille yhteistä ymmärrystä lapsesta. Vain lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (vasu) liittyvät asiat voidaan huoltajan suostumuksella kirjata vasuun sitä koskevien säädösten mukaisesti. LP-keskustelun edetessä LP-neuvonpitoon, kirjaetaan ainoastaan sovitut varhaiskasvatuksen toimenpiteet vasuun. LP-toimintamallin pohjalta ei kerätä erillistä rekisteröitävää tietoa eikä lokikirjoja säilytetä tai arkistoida varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat ottavat lokikirjat muistiinpanoineen sekä toimintasuunnitelmat kotiin, jotta perheellä on mahdollisuus palata niihin myöhemmin. (Solantau 2019b.)

LP-menetelmän keskeisenä toimintaperiaatteena on vanhempien asiantuntijuuden ja toimijuuden kunnioitus ja sitä kautta vanhempien tasavertainen kohtaaminen. Vanhemmat nähdään aktiivisina toimijoina ja päätöksenteko mahdollisista toimenpiteistä kuuluu ensisijaisesti vanhemmille. (Solantau & Niemelä 2016, 22.) Täten myös varhaiskasvatuksen työntekijän tulee asettua tasavertaiseen asemaan vanhemman kanssa: LP-keskusteluissa kohtaavat kaksi lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä vastaavaa kasvattajaa. Myös arkea tulee kartoittaa lapsen molemmissa kehitysympäristöissä eli kotona ja päivähoitossa. Keskusteluissa otetaan puheeksi lapsen tilanne, ei vanhemman mahdollisia ongelmia. Varhaiskasvatuksen työntekijän tärkein päämäärä on toimia lapsen kanssa tavalla, joka tukee lapsen suotuisaa kehitystä. Työntekijän tulee hyväksyä, että kodin lisäksi myös varhaiskasvatuksessa voi olla lasta koskevia haavoittuvuuksia eli asioita, jotka vaarantavat lapsen kehitystä. Näihin haavoittuvuuksiin on hyvä etsiä yhdessä ratkaisuja vanhempien kanssa. (Solantau & Niemelä 2016, 26–27.)

LP-menetelmää on mahdollista toteuttaa joko universaalina työmenetelmänä kaikille perheille tai valikoivana työmenetelmänä tilanteissa, joissa on jo ongelmia. (Solantau & Niemelä 2016, 27.) Varhaiskasvatuksessa LP-menetelmän toteutustavat on mahdollista jakaa pääpiirteittäin kolmeen ryhmään. Ensimmäisessä, universaalissa toteuttamistavassa LP-keskustelua tarjotaan tasavertaisesti kaikille lapsille. Kunnissa voi esimerkiksi olla käytäntönä tarjota LP-keskustelu kaikille lapsille tiettyinä vuosina, kaikille uusille varhaiskasvatuksen lapsille tai kun lapsen elämäntilanne muuttuu tavalla, joka voi vaarantaa hänen hyvinvointiaan. (Solantau 2019b.)

Toisessa vaihtoehdossa LP-keskustelua käytetään, kun joko kodin tai varhaiskasvatuksen piirissä on tilanteita, joista aiheutuu paineita lapselle tai kasvattajille, tai kun lapsella itsellään ilmenee vaikeuksia. Tässä luonteeltaan myös universaalissa vaihtoehdossa

LP-työstä kerrotaan kaikille vanhemmille, mutta lapsen tilanteeseen reagoidaan myöhemmin kuin ensimmäisessä vaihtoehdossa. Kolmannessa vaihtoehdossa LP-keskusteluja käydään tilanteissa, kun lapsella on jo selviä ongelmia, jolloin tavoitteena on saattaa lapsen kehitys takaisin suotuisalle kehityspolulle sekä tukea lapsen pärjäävyyttä. (Solantaus 2019b.) LP-keskustelujen käyttö tämänkaltaisena valikoivana menetelmänä estää kuitenkin menetelmän hyödyntämisen varhaisena tukena ja ennaltaehkäisevänä toimena, mutta sen avulla voidaan kuitenkin etsiä ongelmiin ratkaisuja lapsen arkipäivän sujumiseksi (Solantaus & Niemelä 2016, 27).

3.4 LP-menetelmän käyttöönotto Raision varhaiskasvatuksessa

Raision kaupungin ja Turun ammattikorkeakoulu Oy:n yhteisen Yhdessä oikeaan aikaan II –hankkeen myötä alkoi tavoitteellinen työskentely LP-menetelmän käyttöönottamiseksi. Tähän työskentelyyn toi tukensa myös THL. Yhdessä oikeaan aikaan II –hanke loi pohjan palvelurakenteiden rajat ylittävän työmenetelmän ja yhteisen toimintamallin käyttöönotolle. Hankkeen aikana menetelmän levittämisen ja juurruttamisen sekä johdon sitouttamisen tueksi Raision kaupunkiin perustettiin johtoryhmä sosiaali-, terveys- ja sivistystoimien esihenkilöille. (Lehtinen & Hulkkonen n.d., 116–119, 160–162.) LP-menetelmän levittämistä ja juurruttamista Raision peruspalveluihin jatkettiin Raision kaupungin ja Turun ammattikorkeakoulu Oy:n Yhdessä oikeaan aikaan III –hankkeessa (Turun ammattikorkeakoulu 2015). Hankkeen puitteissa järjestettiin muun muassa LP-kouluttajakoulutus henkilökunnan menetelmäkouluttamisen varmistamiseksi (Lehtinen 2015, 4). Samaan aikaan alkoi varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutus menetelmäosaajiksi (Raision kaupunki 2014, 8). LP-menetelmän asema varhaisen tuen menetelmänä vahvistui Raision kaupungin vuosina 2017–2018 hallinnoiman Lupa auttaa! -hankkeen myötä (Lupa auttaa 2016, 25), sillä LP-menetelmä oli keino vastata Lupa auttaa! -hankkeen päämäärään, että myös päiväkodeista saa apua. Varhaiskasvatuksen osalta LP-menetelmä nähtiin keinona sekä lasten hyvinvoinnin puheeksiottamiseksi, että varhaiskasvatuksen palveluohjauksen vahvistamiseksi. (Lupa auttaa n.d.)

Raisiossa on laadittu Varhaiskasvatuslain 23 § (540/2018) mukaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (vasun) yhteyteen Raision varhaiskasvatuksen tarpeisiin räätälöity Lapset puheeksi (LP) -osio (Raision kaupunki 2019). Tämä niin kutsuttu Raision malli on omaksuttu Raahesta, jossa LP-menetelmä ja varhaiskasvatussuunnitelma oli yhdistetty

jo aiemmin. Raahen myönteiset tulokset lastensuojeluasiakkuuksien sekä lastenpsykiatrian läheteiden määrien vähenemisessä toimivat hyvänä esimerkkinä Raisiolle Raahen mallin vaikuttavuudesta. Raison mallia pilotoitiin ensin kahdessa päiväkodissa ennen sen varsinaista käyttöönottoa. (Lehtinen 2015, 12–13.) Räätelöidyn LP-vasun käytöstä linjataan Raison kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa siten, että LP-osio tulee antaa vanhemmille etukäteen täytettäväksi ennen lapsen vasukeskustelua. Raison varhaiskasvatussuunnitelman mukaan LP-osio antaa vanhemmille tilaisuuden tuoda esille lasta ja perhettä koskevia huolenaiheita sekä esittää toiveita perheen ja varhaiskasvatuksen yhteistyölle. Lisäksi vanhempien on mahdollista kertoa tärkeitä pitämistään asioista lapsen kasvatuksessa, omasta vanhemmuudestaan ja perheen sosiaalisesta tukiverkostosta. LP-keskustelu osana vasua nähdään varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja kehityksen tukemisen keinona sekä keinona ennaltaehkäistä erilaisia häiriöitä. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti jokaiselle lapselle tulee laatia vasu joko syyskauden alkupuolella tai viimeistään kolmen kuukauden aikana lapsen aloitettua varhaiskasvatuksessa. Lisäksi vasua tulee arvioida kevätkaudella sekä tarkastaa aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. (Raison kaupunki 2019, 11, 47.)

Raisiossa on panostettu peruspalvelujen kehittämiseen ja LP-palvelumallin käyttöönottoon ja juurruttamiseen. LP-palvelumallin mukaisesti Raisio on lähtenyt muutostyössä liikkeelle samanaikaisesti eri tasoilla: strategisella tasolla Raison kaupunkiin perustettiin johtoryhmä, hallinnollisella tasolla LP-menetelmän käyttö kirjattiin toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin, henkilökuntalle järjestettiin LP-menetelmä- ja kouluttajakoulutuksia ja menetelmää alettiin tehdä käyttäjille tutuksi. Näistä toimenpiteistä huolimatta ei menetelmä vielä ole kattavasti käytössä lasten ja lapsiperheiden palveluissa eikä rakenteissa. Koska menetelmä sopii kaikkiin peruspalveluihin ja toimintoihin, joissa käyttäjänä ja asiakkaana ovat lapset ja lapsiperheet, on Raison kaupunki halunnut sisällyttää LP-menetelmän osaksi varhaiskasvatuksen, kuten muidenkin peruspalveluiden, palvelurakennetta. (Iho, 8–9.) LP-menetelmän sisällyttämisellä vasukeskusteluun Raisio on tavoitellut Raahen tavoin taittavansa lastensuojeluilmoitusten määrän kasvun (Hulkkonen 2015, 74).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen lähtökohdat, tavoite ja tutkimuskysymykset

Kiinnostus tutkia Lapset puheeksi (LP) -menetelmän käyttöä Raision varhaiskasvatuksessa juontui LP-menetelmäkoulutuksen omakohtaisesta kokemuksesta sekä kokemuksesta käyttää LP-menetelmää perheiden kanssa tehtävässä työssä. Mielenkiintoista tutkimuksen aiheesta oli myös se, että siinä tarkasteltiin ehkäisevää lastensuojelutyötä kodin ulkopuolisessa, mutta hyvin tavanomaisessa lapsen kehitysympäristössä. Raahen seudun ja Imatran vaikuttavat tulokset LP-menetelmän käytöstä lisäsivät kiinnostusta paneutua Raisiossa tehtävään LP-työhön, joka on myös saanut osakseen jonkin verran myönteistä huomiota.

Opinnäytetyö lähti liikkeelle toimeksiantajan kanssa järjestetystä aloituspalaverista 10.11.2021, jolloin etätapaamisessa oli läsnä toimeksiantajan yhteyshenkilö, Raision kaupungin perhepalveluiden palveluohjaaja Minna Lehtinen sekä varhaiskasvatustoiminnan koordinaattori Satu Ojala. Aloituspalaverissa palveluohjaaja Lehtinen kertoi Raision kouluttavan varhaiskasvatuksen henkilökuntaa Lapset puheeksi (LP) -menetelmäosaajiksi vuosittain. Lehtinen kertoi myös Raision varhaiskasvatussuunnitelman kehittämistyöstä, jonka myötä vanhempien kanssa käytävään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun (vasukeskustelu) rakenteeseen sisällytettiin LP-menetelmästä muokattu keskusteluosio (LP-vasukeskustelu). Ojalan ja Lehtisen mukaan Raisiossa on havaittu, että tämä räätälöidy LP-vasukeskustelu on laajentanut vanhempien kanssa käytävää keskustelua ja LP-vasukeskusteluissa on ollut mahdollista saada perheistä enemmän tietoa. Lehtinen toi aloituspalaverissa esille oman olettamuksensa tilanteesta: Lehtinen ajattelee, että LP-vasukeskustelu aiheuttaa varhaiskasvatuksen henkilökunnassa epätietoisuutta siitä, missä vaiheessa perheiden kanssa tulisi käydä varsinainen lokikirjaan perustuva LP-keskustelu (LP-lokikirjakeskustelu), vai tulisiko sitä käydä lainkaan, sillä LP-lokikirjakeskustelun käytöstä ei ole tarkemmin ohjeistettu. Epäselvää toimeksiantajalle on myös se, kuinka usein LP-lokikirjakeskusteluja käydään varhaiskasvatuksen arjessa. Ajatuksena toimeksiantajalla on, että LP-menetelmään liittyviä työkäytäntöjä tulee kehittää edelleen ja tämän opinnäytetyön tutkimustiedon toivotaan selkeyttävän kehittämistyön suuntaa. Yhdeksi tutkimuksen kohteeksi toimeksiantaja halusi nostaa varhaiskasvatuksen henkilökunnan omat näkemykset LP-menetelmän kehittämistarpeista.

Lisäksi toimeksiantajaa kiinnosti varhaiskasvatushenkilöstön näkemys siitä, kenen vastuulle LP-lokikirjakeskustelut kuuluvat. Aloituspalaverissa tutkimuksen kohderyhmäksi tarkentui Raision kaupungin kaikki varhaiskasvatussyksiköt sekä yksiköissä toimivien lapsiryhmien kasvatustyöhön osallistuva henkilökunta.

Opinnäytetyön tavoitteeksi tarkentui selvittää, miten Lapset puheeksi (LP) -menetelmä on juurtunut osaksi Raision varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä. Lisäksi haluttiin kartoittaa Raision varhaiskasvatuksen henkilökunnan kokemuksia LP-menetelmän käytöstä ja saattaa tämä kokemustieto toimeksiantajalle jatkokehittämisen tueksi myöhemmässä vaiheessa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa seuraaviin kysymyksiin:

1. Millä tavalla varhaiskasvatuksen henkilökunta käyttää LP-vasukeskustelua ja minkälaiseksi työkaluksi henkilökunta kokee LP-vasukeskustelun?
2. Millä tavalla varhaiskasvatuksen henkilökunta käyttää lokikirjaan perustuvaa LP-menetelmää?
3. Miten vanhempien kanssa käydyn LP-vasukeskustelun sekä LP-lokikirjakeskustelun pohjalta nousseet asiat etenevät käytännön tukitoimiksi?
4. Kuinka LP-menetelmän käyttöä tulisi varhaiskasvatuksen henkilökunnan mielestä jatkossa kehittää?

4.2 Aineiston tuottaminen

Tutkimusaineiston keräysmenetelmäksi valikoitui sähköisesti toteutettu Webropol-kysely. Menetelmän valintaa ohjasi vahvasti vallitsevaan covid-19 pandemiaan liittyvät rajoitukset sekä toimeksiantajan toive käyttää sähköistä kyselyä haastattelun asemesta. Sähköisen kyselyn etuna haastatteluun verrattuna oli, että kysely voitiin toteuttaa nopeasti ja tehokkaasti ilman haastattelun edellyttämää fyysistä läsnäoloa. Lisäksi kyselyssä vastaukset kerättiin valmiiksi kirjallisessa muodossa ja siten aineisto voitiin käsitellä ja saada tilastolliseen analyysiin suhteellisen nopeasti. Kyselylomakkeen soveltuvuus selvittää konkreettisia ja yksiselitteisiä ilmiöitä vastasi myös tutkimuksen tarpeita. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 35–37.)

Kyselytutkimuksen toteutuksessa hyödynnettiin kyselyhaastattelun periaatteita (Leinonen ym. 2017, 91–92), joiden mukaisesti kyselylomakkeesta suunniteltiin loogisesti etenevä, kohtuumittainen kokonaisuus. Kysymysten asettelussa tavoiteltiin yksiselitteistä,

täsmällistä ja helppotajuista lopputulosta. Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset ohjasivat vahvasti kyselylomakkeen kokonaisuutta. (Leinonen ym. 2017, 91–92.) Kysymystyypeiksi valikoitui sekä monivalinta-, avo-, että sekamuotoisia kysymyksiä. Sekamuotoisten kysymysten avulla vastaajien oli mahdollista tuoda esille erilaisia näkökulmia ja asioita, joita kyselyn laadintahetkellä ei ollut mahdollista ajatella (Hirsjärvi ym. 2004, 188). Avomien kysymysten avulla oli mahdollista saada laajempaa tietoa ja ymmärrystä tutkittavasta asiasta kuin suljetuilla monivalintakysymyksillä, joissa vastausvaihtoehdot ovat usein lyhyitä (Kananen 2017, 98). Kyselylomake testattiin ensin pyytämällä sosionomi (Amk) ja LP-menetelmäkoulutuksen omaavaa varhaiskasvatuksen opettajaa arviomaan kyselylomake kriittisesti ennen lopullisen kyselylomakkeen muotoutumista.

Sähköinen kysely (Liite 4) koostui 25 kysymyksestä, jotka jakautuivat viiteen osaan. Ensimmäinen osa kartoitti vastaamiseen osallistuvien ryhmien taustatietoja. Loput osat rakentuivat tutkimuskysymysten ympärille. Toisen osan kysymykset kohdistuivat vasukeskustelun yhteydessä pidettävään LP-vasukeskusteluun. Seuraavat kaksi osaa keskittyivät lokikirjaan perustuviin LP-keskusteluihin. Lopuksi kysymykset suuntautuivat LP-vasukeskusteluiden sekä LP-lokikirjan pohjalta käytyjen keskustelujen jälkeisiin toimenpiteisiin sekä LP-menetelmän käytön kehittämiseen.

4.3 Kyselyn toteutus ja tutkimusaineiston keruu

Toimeksiantajan toiveesta kyselyyn vastaaminen toteutettiin ryhmämuotoisena. Toimeksiantaja perusteli toivettaan ryhmätasoiselle kyselytutkimukselle sillä, että aiemman kokemuksen perusteella yksilötason kyselyissä vastausprosentit jäävät alhaisiksi, koska varhaiskasvatuksessa toteutetaan paljon eri kyselyjä. Ryhmämuotoisen toteutuksen etuna oli myös se, että sen avulla voitiin kerätä tieto nopeasti ja tehokkaasti samanaikaisesti usealta vastaajalta (Hirsjärvi & Hurme 2008, 63). Toisaalta toteutustapa nojasi vahvasti päiväkodin eri ryhmien työntekijöiden kykyyn herättää vapaamuotoista ja spontaania keskustelua siten, että työyhteisön kaikkien jäsenten ääni tulee mahdollisimman laajasti esille. Ryhmämuotoinen toteutustapa oli kuitenkin käyttökelpoinen, koska tutkimuksen tavoitteena oli saada varhaiskasvatuksen kasvatustyöhön osallistuvien kollektiivinen näkemys LP-vasukeskustelujen sekä LP-lokikirjakeskustelujen käyttökokemuksista sekä menetelmään liittyvistä työkäytännöistä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 61). Toisin sa-

noen, vastausten kerääminen kollektiivisella tasolla nähtiin riittävänä ja tarkoituksenmukaisena. Siten tutkimustavoite saada tietoa työyhteisötason, ei yksilötason, kokemuksista ja näkemyksistä tuki menetelmävalintaa (Leinonen ym. 2017, 88).

Kyselylomake-ehdotus lähetettiin toimeksiantajalle kommentoitavaksi. Lisäksi Lehtisen ja Ojalan kanssa pidettiin 24.1.2022 yhteinen etäpalaveri, jolloin toimeksiantaja hyväksyi laaditut kysymykset ja samalla sovittiin kyselyn käytännön toteutuksesta. Tämän jälkeen laadittiin kyselylomakkeen saatekirje (Liite 2) ja luotiin kysely Webropol-kyselytyökaluohjelmalla. Saatekirje ja sähköinen kysely lähetettiin vielä kertaalleen toimeksiantajalle hyväksyttäväksi. Ojala lähetti kyselyn sekä saatekirjeen 1.2.2022 sähköpostitse yhdelletoista Raision kaupungin varhaiskasvatustyöryhmän johtajalle, jotka vastasivat yhteensä 18 varhaiskasvatuksen toimintayksiköstä. Ojala lisäsi sähköpostiinsa saatesanat (Liite 3), joissa johtajia kehoitettiin välittämään tutkimuskysely sekä saatekirje kaikille, noin 50 varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä työskenteleville työntekijöille (jatkossa ryhmä), sekä kannustamaan kaikkia ryhmiä käyttämään yksi tiimipalaveri kyselyyn vastaamiseksi. Aikaa vastaamiseen oli 4.3.2022 asti. Vastaajille lähetettiin vielä vastausajan sisällä kaksi muistutusviestiä, sillä vastausmäärä oli vastausajan ensimmäisillä viikoilla vähäinen.

Määräaikaan mennessä kyselyyn saatiin 21 vastausta (Liite 5), joista jokainen vastaus oli täytetty hyväksyttävällä tavalla ja voitiin sisällyttää tutkimukseen. Täten vastausprosentiksi muodotui noin 40 % kohderyhmistä. Vastauksista 14 oli ryhmävastauksia ja ryhmävastauksiin osallistui keskimäärin neljä henkilöä. Lisäksi seitsemän oli vastannut kyselyyn yksin oman ryhmänsä puolesta, heistä kaikki olivat varhaiskasvatuksen opettajia. Kaiken kaikkiaan kyselyyn osallistui 48 henkilöä, joista 27 oli varhaiskasvatuksen opettajia, 16 lastenhoitajia ja viisi avustajaa. Kaikista vastaajista 28 oli käynyt LP-menetelmäkoulutuksen.

4.4 Tutkimusaineiston analyysi

Vastausten analysoinnissa hyödynnettiin sekä määrällisen, että laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmiä. Määrällinen menetelmä vastasi tutkimuksen tarpeeseen kuvailla LP-menetelmän käytön laajuutta Raision varhaiskasvatustyöryhmissä sekä tarpeeseen kuvailla, miten usein ja minkälaisiin tukitoimiin LP-menetelmän myötä esiin nousseet asiat ovat edenneet perheiden hyväksi. Laadullisen menetelmän valintaan taas vaikutti se, että tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita myös vastaajien kokemuksista, näkemyksistä, merkityksistä sekä toimintatavoista. Lisäksi tutkimuksessa ei pyritty tekemään kontekstin

ulkopuolella yleistettävissä olevia johtopäätöksiä vaan tutkimusaineistoa tulkittiin osana Raision varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä. (Juhila n.d.)

Kyselyn sekamuotoiset ja monivalintakysymykset sekä osa avoimista vastauksista analysoitiin määrällisesti. Määrällisessä analyysissä hyödynnettiin Webropol-työkaluohjelman raportointiominaisuuksia, jolloin osa vastauksista saatiin automaattisesti numeraaliseen muotoon. Kaikki vastaukset siirrettiin Webropol-ohjelmasta Exceliin taulukointia ja analyysia varten, joka edellytti vastauslomakkeiden numeroimista juoksevilla numeroilla palautusajankohdan mukaan. Sekamuotoisten sekä avoimien kysymysten vastaukset käsiteltiin jälkikäteen numeraalisesti, joka edellytti ensin vastausten analysointia ja luokittelemista ryhmiin. (Vilkkä 2015, 106–111.) Lopulta sekamuotoiset sekä avoimet vastaukset muotoutuivat numeraaliksi taulukoiksi, joista ne tulkittiin vielä kirjalliseen muotoon.

Laajempien avoimien kysymysten vastaukset edellyttivät tarkempaa analyysia, jonka vuoksi ne analysoitiin mukaillen aineistolähtöistä sisällönanalyysia (kts. Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–127). Alkuperäiset vastaukset pelkistettiin tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta vastausten sisältämää informaatiota. Tämän jälkeen pelkistetyistä ilmauksista etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä, jotka ryhmiteltiin alaluokiksi. Alaluokat yhdistettiin yläluokiksi ja yläluokat puolestaan yhdistettiin pääluokiksi, jotka liittyivät tutkimustehtävään. Tämän avulla aineistosta eroteltiin tutkimuksen kannalta olennainen tieto, joiden avulla etsittiin vastausta tutkimustehtävään. Tutkimustulokset (Liite 5) kuvaillaan seuraavassa luvussa kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Vasukeskustelun yhteydessä pidettävä lyhyt LP-vasukeskustelu

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin, mitä vanhemmille kerrotaan LP-vasukeskustelusta ja sen tarkoituksesta ennen vasukeskustelua. Lähes puolet ryhmistä vastasi yksinkertaisesti antavansa lomakkeen vanhemmille etukäteen täytettäväksi, osa ryhmistä mainitsi kertovansa myös, että LP-vasukeskustelu käydään lapsen vasukeskustelun yhteydessä. Loput ryhmät vastasivat avaavansa LP-vasukeskustelun sisältöä ja tavoitteita laajemmin ja vastauksissa tuotiin esille muun muassa, että LP-vasukeskustelun avulla kartoitetaan lapsen ja perheen tilannetta sekä avun tarpeita ja että keskustelun tavoitteena on tukea vanhempia kasvatustehtävässä. Lisäksi näissä vastauksissa kerrottiin, että keskustelussa vanhemmilla on tilaisuus tuoda esille lasta ja perhettä koskevia asioita sekä ajatuksia varhaiskasvatuksen ja perheen yhteistyöstä.

"Heitä pyydetään täyttämään lomake kotona ja lomake käydään läpi Vasu keskustelussa." (R7)

"jaetaan laput kotiin." (R12)

"On kerrottu että Raisiossa on Vasun yhteydessä tällainen Lapset puheeksi osio jonka vanhemmat täyttävät etukäteen ja jonka pohjalta keskustelemme lapsen ja perheen asioissa vasukeskustelussa." (R17)

"Kartoitetaan perheen tukiverkkoa ja mahdollisia avun tarpeita." (R2)

"Keskustelun tarkoitus on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään tai jos he tarvitsevat apua perheen mahdollisissa ongelmatilanteissa." (R8)

"Kerrotaan, että sen avulla kartoitamme perheen tilannetta ja voimavaroja ja yhteistyön toimivuutta." (R15)

"Että haluamme saada tietää vanhempien ja lapsen näkemyksiä lapsen oppimisesta, tuen tarpeista, vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista." (R18)

"Olemme kertoneet että varhaiskasvatus on tarvittaessa myös sosiaalipalveluiden tukitoimi. Ja LP osio on hyvä työkalu sille. LP osio on myös perheille " matalan kynnyksen paikka" kertoa perheen kuulumisia." (R20)

Kysymykseen siitä, miten usein vanhemmat ovat täyttäneet LP-vasukeskustelun lomakkeen (Liite 5, Taulukot 6–7), lähes kaikki ryhmät vastasivat, että lomake on täytetty osittain tai kokonaan joko aina tai usein ennen keskusteluun tuloa. Kahdessa vastauksessa

kerrottiin LP-vasukeskustelun lomakkeen olleen täytetty joskus tai harvoin. Tilanteissa, joissa vanhemmat eivät ole täyttäneet LP-vasukeskustelun lomaketta lainkaan, tai lomake on täytetty osittain, suurin osa ryhmistä kertoi, että lomake käydään silti vanhempien kanssa läpi vasukeskustelun aikana. Tilanteissa, joissa LP-vasukeskustelu kuitenkin jäi toteuttamatta, syyksi kerrottiin ajanpuute tai näkemys siitä, ettei keskustelulle ollut tarvetta. Lisäksi yksi ryhmä kertoi, etteivät he tarjoa LP-vasukeskustelua esikouluryhmäläisille.

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin näkemyksiä LP-vasukeskustelujen hyödyistä osana vasukeskustelua. Eniten vastauksista ilmeni LP-vasukeskustelujen helpottavan työntekijän ja / tai perheen puhumista, asioiden esille ottoa sekä huolen aiheista puhumista. Moni ryhmistä vastasi, että keskustelut lisäsivät tietoa lapsesta ja perheestä sekä tukivat avun ja tuen tarjoamista perheille. Osa ryhmistä koki keskustelujen lisäävän ymmärrystä ja vahvistavan yhteistyötä vanhempien kanssa.

"Se herättää luottamusta ja luo pohjaa tulevalle yhteistyölle vanhempien kanssa, mikäli kyseessä on uusi lapsi. LP-osio tuo esille erilaisia asioita kuin pelkkä vasu-pohja, avaa enemmän perheen tilannetta, eikä keskity pelkästään lapsen vahvuuksiin ja tuen tarpeisiin." (R1)

"Keskustelulla on tärkeä ja ennaltaehkäisevä merkitys. Mikäli työntekijöillä ja perheillä on huolia, voidaan niihin puuttua ajoissa ja ohjata eteenpäin. Lomake mahdollistaa sen, että vanhemmat voivat ottaa asioita puheeksi siinä määrin, kun he kokevat tarpeelliseksi. Keskustelu rakentaa myös yhteistä näkemystä, sillä joskus myös vanhemmilla voi olla erilainen käsitys lapsen tarpeista, mitä varhaiskasvatuksessa." (R10)

"vanhempien on helpompi kertoa huolesta" (R11)

"Sen avulla saa tietoa perheestä. Ja joskus sen kautta tulee esiin asioita joissa perhe voi tarvita apua ja tukea myös esim. Perhepalveluista." (R14)

Kysyttäessä LP-vasukeskustelun haitoista osana vasukeskustelua, pääosa ryhmistä ei nähnyt keskustelulle haittoja (Liite 5, Taulukko 9). Yksi ryhmä mainitsi lomakkeen käsitteiden olevan haastavia vieraskielisille (R7). Muiksi haitoiksi nostettiin ajanpuute, vastuu- ja työnkuvakysymys sekä lomakkeen tarpeellisuus:

"Joskus tuntuu, että vasu-keskusteluun varattu tunti ei riitä sekä vasun, että LP osion läpi käymiseen. Mikäli lapsella on esim. paljon haasteita päiväkodissa ja tuen tarvetta monella eri oppimisen osa-alueella, menee jo paljon aikaa itse vasun läpi käymiseen. Tähän päälle vielä LP keskustelu joudutaan joskus käymään todella kiireessä. Kun lapsia on ryhmässä 21, pelkät vasut vievät todella paljon aikaa, eikä työtunteihin ole mahdollista sisällyttää kahta keskusteluaikaa / 2 tunnin keskustelua perheiden kanssa." (R1)

"Välillä askarruttaa, onko meidän vastuulla ja kuuluuko meidän työnkuvaan???" (R9)

"joskus tuntuu turhalta erit.kun asiat tulevat puheeksi muutenkin" (R13)

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin myös, miltä LP-vasukeskustelun myötä käyty keskustelu vanhempien kanssa tuntuu. Vastausten perusteella ryhmien kokemukset ovat pääosin myönteisiä. Vastauksissa esiintyi muun muassa ilmaukset "luonteva", "rakentava", "helppo" ja "tärkeä", lisäksi LP-vasukeskustelut nähtiin ymmärrystä lisäävinä ja puhumista helpottavina keinoina. Kielteiset kokemukset liittyivät pääosin keskusteluun liittyvään resurssointiin.

"Se on positiivista kasvatuskumppanuutta. Yleensä hyvä mieli jää molemmille osapuolille." (R4)

"Keskustelut tuntuvat tärkeiltä ja niiden avulla on helpompi lähestyä perheitä vaikeimmissakin asioissa." (R8)

"Valaisevalta ja rakentavalta, mutta se vaatii tietynlaista ajanhallintaa ja suunnittelua siitä, kuinka paljon mihinkin osioihin keskustelussa käyttää aikaa." (R1)

"Välillä hieman turhauttavaa, kun keskusteluissa paljon asiaa muutenkin erityisesti, jos työskentelee esiopetuksessa." (R14)

Lopuksi ryhmiltä kysyttiin ovatko LP-vasukeskustelussa esiin tulleet asiat johtaneet käytännön toimiin. Kymmenen ryhmää (Liite 5, Taulukko 11) vastasi keskusteluiden johtaneen käytännön toimiin ja yksitoista ryhmää vastasi kieltävästi. Kieltäviä vastauksia perusteltiin muun muassa sillä, ettei keskustelun myötä noussut tarvetta toimiin. Tilanteissa, joissa LP-vasukeskustelut johtivat käytännön toimiin, perheitä oli pääsääntöisesti ohjattu eri palvelujen piiriin. Kaksi ryhmää nosti esille, että päiväkodin käytäntöjä oli keskustelun myötä muutettu.

"ei ole ollut huolia" (R12)

"Asioista on keskusteltu, mutta ne eivät ole johtaneet toimenpiteisiin." (R16)

"Lapselle tehty lähete kehitysneuvolaan, kun perhe ottanut keskustelussa puheeksi tietyt haasteet kotona. Keskusteluissa tullut esiin asioita, jotka eivät olisi tulleet esille vasu-osiossa. Sen myötä osattu päiväkodissa kiinnittää huomiota tiettyihin asioihin." (R1)

"Esim. puheterapiaan tai perheneuvolaan tehty lähete" (R5)

"Käytännön tapoja voidaan muuttaa tai voidaan ohjata/hakea lisäapua lapselle tai perheelle." (R4)

5.2 LP-lokikirjaan perustuvat keskustelut

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin tarjoavatko ne LP-lokikirjakeskusteluja kaikkien lasten perheille. Vastaajista vain seitsemän ryhmää (Liite 5, Taulukko 12) kertoi, että lokikirjakeskustelua tarjotaan kaikille varhaiskasvatuksen lapsien perheille. Neljä ryhmää ei tarjoa lokikirjakeskusteluja lainkaan, yksi ryhmänsä puolesta vastannut kertoi, ettei hän tiedä, mikä LP-lokikirja on. Loput yhdeksän ryhmää tarjoavat LP-lokikirjakeskusteluja silloin, kun joko varhaiskasvatuksessa tai perheellä itsellään herää huoli tai kun siihen on selkeä tarve.

"En ole tähän mennessä tarjonnut, sillä olen ainoa koulutuksen käynyt ja ryhmän ainoa opettaja. Laajempaa keskustelua tarjotaan, kun arvioin/arvioimme tiimin kesken että sille voisi olla tarvetta (lievä huoli). Esim. kun mietitään vanhemman ja lapsen vuorovaikutussuhteen laatua." (R10)

Tutkimustulosten mukaan ryhmät käyvät LP-lokikirjakeskusteluja keskimäärin 1,6 kertaa vuodessa (Liite 5, Taulukko 13). Vastauksissa oli kuitenkin hajontaa, sillä osa ryhmistä ei käy keskusteluja lainkaan, kun taas enimmillään LP-lokikirjakeskusteluja pidetään ryhmässä noin 13 kertaa vuodessa.

Seuraavaksi kysyttiin, onko vasukeskustelujen yhteydessä käyty LP-vasukeskustelu vaikuttanut varsinaisten lokikirjaan perustuvien LP-keskustelujen määrään. Kymmenen ryhmää kertoi, ettei LP-vasukeskustelu ole vaikuttanut LP-lokikirjakeskustelujen määrään (Liite 5, Taulukko 14). Kahdeksan ryhmää ei osannut vastata kysymykseen lainkaan. Vain kolmessa vastauksessa oltiin sitä mieltä, että LP-vasukeskustelu on vaikuttanut LP-lokikirjakeskustelujen määrään: LP-lokikirjakeskusteluihin ei toisaalta ole enää LP-vasukeskustelun jälkeen tarvetta, toisaalta varhaiskasvatuksessa ei ole riittävästi aikaresursseja tarjota kaikille vanhemmille myös LP-lokikirjakeskustelua.

"Ei ehkä ole koettu tarvetta enää laajemmalle lokikirjaan perustuvalla LP keskustelulle, kun kaikkien kanssa on käyty jo vasu-osio. Ei myöskään ole oikein aikaa ja resursseja, vaikka mukava olisikin tarjota kaikille vanhemmille laajempaa LP keskustelua." (R1)

"LP-vasukeskustelu on ollut tarpeeksi kattava tämän hetkisille perheille." (R21)

Ryhmiltä kysyttiin, onko heillä LP-lokikirjakeskustelujen käyttöön suunnitelma, jonka perusteella he tietävät, milloin LP-lokikirjakeskustelu tulisi tarjota perheille ja kenen toimesta keskustelua tarjotaan. Neljä ryhmää (Liite 5, Taulukko 15) kertoi, että heillä on tilanteisiin suunnitelma: kaksi ryhmää viittasi varhaiskasvatussuunnitelmaan, yksi ryhmä

käy lokikirjaan perustuvat keskustelut kahdessa osassa ja yksi konsultoi asiassa erityisopettajaa. Kuusi ryhmää koki, että heidän ryhmänsä hyötyisi suunnitelmasta LP-lokikirjakeskusteluihin.

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin myös, onko ryhmissä tarvetta tuelle LP-lokikirjakeskustelujen pitämiseen esimerkiksi perhetyöntekijältä tai muulta lapsiperheiden kanssa työskentelevältä. Kolme ryhmää kertoi, että tukea on jo saatavilla (Liite 5, Taulukko 16). Neljä ryhmää vastasi, että he tarvitsevat tukea.

"Lomake on tarpeeksi kattava. Mutta jos on tarve saadaan tukea." (R3)

"Kyllä kiitos." (R1)

"Joskus jos perheellä suuria tarpeita, joihin ei päiväkodissa pysty vaikuttamaan." (R4)

" Tarvitaan tukea, lokikirjaan perustuvissa keskusteluissa" (R5)

5.3 Kysymykset LP-lokikirjakeskusteluja käyville ryhmille

LP-lokikirjakeskusteluja käyville varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin kuka keskusteluja perheiden kanssa käy. Ryhmistä 12 kertoi, että varhaiskasvatuksen opettajat käyvät heidän ryhmissään LP-lokikirjakeskusteluja (Liite 5, Taulukko 17). Yhdessä ryhmässä LP-lokikirjakeskusteluja käy varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja yhdessä ryhmässä keskusteluja pitävät LP-menetelmäkoulutetut.

Ryhmillä kysyttiin myös, ovatko kaikki LP-lokikirjakeskusteluja käyvät henkilöt käyneet menetelmäkoulutuksen. Vastausten perusteella (Liite 5, Taulukko 18) noin puolella LP-lokikirjakeskusteluja pitävillä henkilöillä on LP-menetelmäkoulutus. Muiden vastausten mukaan LP-menetelmäkoulutusta ei joko ollut kaikilla LP-lokikirjakeskusteluja pitävillä, tai ryhmät eivät tieneet ovatko kaikki LP-lokikirjakeskusteluja pitävät käyneet LP-menetelmäkoulutuksen.

Seuraavaksi ryhmiltä kysyttiin, kuinka usein LP-lokikirjakeskustelussa esille tulleet asiat on kirjattu LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan. Kolme LP-lokikirjakeskusteluja käyvistä ryhmistä (Liite5, Taulukko 19) kertoi, että LP-keskusteluissa esille tulleet asiat kirjataan aina LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan, neljän vastauksen perusteella ne kirjataan sinne joskus ja kahden vastauksen mukaan harvoin. Yhdeksän ryhmää ei täytä toimintasuunnitelmaa lainkaan.

Kysyttäessä varmistetaanko ryhmissä myöhemmin, että LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan kirjatut asiat etenevät tai toteutuvat, viisi ryhmää vastasi (Liite 5, Taulukko 20) varmistavansa aina asioiden etenemisen tai toteutumisen. Kolme ryhmää kertoi varmistavansa asioiden etenemisen tai toteutumisen joskus ja kaksi harvoin. Kahdeksan ryhmää kertoi joko varhaiskasvatuksen opettajan tai erityisopettajan varmistavan toimintasuunnitelmaan kirjattujen asioiden etenemisen. Kaksi ryhmää kertoi, että asioista huolehtii LP-lokikirjakeskustelun pitäjä.

5.4 Toimenpiteet LP-vasukeskusteluiden ja LP-lokikirjakeskusteluiden jälkeen

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin, onko ryhmillä selkeä suunnitelma, jos perheen tilanteesta nousee keskustelujen myötä huoli. Vastauksista ilmeni (Liite 5, Taulukko 21), että suurella osalla ryhmistä on selkeä suunnitelma, miten heidän tulee toimia huolen kanssa. Vain kolme ryhmää vastasi, ettei niissä ollut tilanteeseen selvää suunnitelmaa, mutta jokainen näistä kolmesta ryhmästä koki, että he hyötyisivät tämänkaltaisesta suunnitelmasta.

Seuraavaksi kartoitettiin, miten usein LP-lokikirjakeskustelun tai LP-vasukeskustelun jälkeen perheet on ohjattu muun kuin varhaiskasvatuksen tuen ja / tai palvelujen piiriin. Noin puolet varhaiskasvatusryhmistä ei ollut nähnyt ohjaukselle lainkaan tarvetta (Liite 5, Taulukko 22). Lähes yhtä moni kertoi ohjanneensa perheen joko joskus tai harvoin muun kuin varhaiskasvatuksen tuen tai palvelujen piiriin. Pääosin avun tai tuen tarpeessa olleet perheet oli ohjattu lapsiperheiden sosiaalipalvelujen piiriin, kuten perheneuvolaan ja perhetyöhön. Lisäksi perheitä oli ohjautunut puheterapiaan tai varhaiskasvatuksen erityisopettajalle. Kysymykseen siitä, onko ryhmät järjestäneet LP-neuvonpitoja perheen tueksi yhdessä muiden toimijoiden kanssa, kuusi ryhmää (Liite 5, Taulukko 23) kertoi pitävänsä tarvittaessa myös LP-neuvonpitoja. Suurin osa ryhmistä ilmaisi, ettei neuvonpidoille ole ollut tarvetta.

Varhaiskasvatusryhmiltä kysyttiin myös, kenen toimenkuvaan LP-lokikirjakeskustelut ryhmien mielestä parhaiten sopivat. Noin puolessa vastauksista (Liite 5, Taulukko 24) kerrottiin, että LP-lokikirjakeskustelut sopivat parhaiten varhaiskasvatuksen opettajalle ja / tai varhaiskasvatuksen erityisopettajalle. Yhdessä vastauksessa mainittiin myös varhaiskasvatuksen sosionomi. Varhaiskasvatuksen opettajaa keskustelujen pitäjäksi perusteltiin sillä, että varhaiskasvatuksen opettaja vastaa ryhmästä sekä pitää suurimman

osan vanhempien kanssa käydyistä keskusteluista, jolloin LP-lokikirjakeskustelujen ajatellaan olevan hänelle luontevaa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajaa perusteltiin puolestaan ammatillisella erityisosaamisella sekä ryhmän muiden työntekijöiden ajanpuutteella. Kuusi ryhmää toi esille, että LP-lokikirjakeskustelut sopivat jokaisen työntekijän toimenkuvaan ja tätä perusteltiin muun muassa menetelmäkoulutuksella.

"Ehkä varhaiskasvatuksen erityisopettajan, sillä hänellä on laajin ymmärrys siitä, millaista tukea perheille voi ja kannattaa tarjota, esim. lähete perhe/ kehitysneuvola. VEO:lla ehkä myös parhaat mahdollisuudet käydä keskustelua työajalla, sillä ryhmän oma henkilökunta on hyvin pitkälti kiinni lapsiryhmässä." (R1)

"Varhaiskasvatuksen opettaja käy Vasukeskustelut ja hän on se henkilö, joka luontevimmin voi hoitaa myös nämä Lokikirjan tuokiot". (R6)

"Ryhmän opettaja/varhaiskasvatuksen sosionomi. Uskoisin, että juuri tässä olisi varhaiskasvatuksen sosionomille tarvetta. Tai vähintään niin, että ryhmässä olisi kaksi opettajaa, kun työtä on aika paljon". (R10)

"Menetelmän koulutuksen käyneet henkilöt. He tietävät mitä tekevät." (R15)

"Mielestäni kaikki ryhmän aikuiset voivat käydä lp-keskustelua. Toki on tärkeää, että ryhmän aikuinen on saanut koulutuksen sitä varten oli sitten opettaja/hoitaja. Tällä hetkellä koen, että lp-osio vasussa nivoutuu hyvin yhteen, joten kun varhaiskasvatuksen opettaja pitää vasun se tulee siinä luontevasti." (R19)

"Kaikille . Meillä koulutuksen käynyt vo ja vlh. Vlh koulutukset menneet sinällään hukkaan, koska vo pitää meillä kaikki vasu keskustelut. Vlh pitävät alkukeskustelut." (R20)

Kyselyn lopuksi varhaiskasvatusryhmiltä pyydettiin ideoita, toiveita ja kehittämissuhteita koskien lokikirjaan perustuvan Lapset puheeksi -menetelmän käyttöä tai LP-vasukeskustelua. Vastauksista ilmeni tyytyväisyys LP-vasukeskustelun käyttöön ja lomaketta kuvattiin hyväksi ja ytimekkääksi. Kehittämissuhteina toivottiin varhaiskasvatuksen lastenhoitajan osuuden lisäämistä, sillä lastenhoitajien LP-menetelmäkoulutuksien koettiin menneen hukkaan. Myös varhaiskasvatuksen perhetyöntekijän roolia toivottiin näkyvämmäksi LP-vasukeskusteluihin.

"Vlh keskustelu osuutta voisi lisätä. Niin kuin todettiin koulutukset menneet hukkaan." (R20)

"lp-vasukeskusteluun ideoiksi haluaisin nostaa jotenkin varhaiskasvatuksen perhetyöntekijän. Pohdin miten varhaiskasvatuksen perhetyöntekijän saisi näkyviin lp-osioon. Lähinnä pohdin asiaa ammattilaisten näkökulmasta, että muistetaanko sen olemassaoloa. Voisiko sen jotenkin liittää lp-osioon." (R19)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten Lapset puheeksi (LP) -menetelmä on juurtunut osaksi Rasion varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä sekä kartoittaa Rasion varhaiskasvatuksen henkilökunnan kokemuksia LP-menetelmän käytöstä. Rasion varhaiskasvatuksessa LP-menetelmästä on käytössä LP-lokikirjakeskustelun lisäksi myös niin sanottu Rasion malli, jossa vasukeskustelujen yhteydessä käydään vanhempien kanssa lyhytmuotoinen LP-vasukeskustelu. Tutkimustulosten perusteella LP-vasukeskustelu on aktiivisesti käytössä Rasion varhaiskasvatuksessa ja se on juurtunut hyvin osaksi työkäytäntöjä. LP-lokikirjakeskustelu ei puolestaan tulosten perusteella ole vielä juurtunut osaksi varhaiskasvatuksen rutiininomaisia työkäytäntöjä ja tutkimushetkellä LP-lokikirjakeskusteluja toteuttaa vain pieni osa työntekijöitä. Varhaiskasvatusryhmien välillä havaittiin eroja siitäkkin huolimatta, että LP-menetelmän käytöstä on linjattu Rasion hyvinvointisuunnitelmassa.

Rasion varhaiskasvatuksessa LP-vasukeskustelu nivoutuu osaksi lakisääteistä, vuosittain pidettävää lapsen vasukeskustelua ja tämä käytäntö on kirjattu toimintaa ohjaavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tutkimustulosten mukaan Rasion varhaiskasvatuksessa noudatetaan hyvin varhaiskasvatussuunnitelman ohjeistusta LP-vasukeskustelulle, jonka mukaan ryhmät pyrkivät käymään jokavuotisen lapsen vasukeskustelun yhteydessä vanhempien kanssa myös LP-vasukeskustelun. Tutkimuksen perusteella ryhmät ovat sisäistäneet hyvin varhaiskasvatussuunnitelman ohjeistuksen kertoa LP-vasukeskustelusta etukäteen vanhemmille, tosin tutkimuksessa oli havaittavissa eroja ryhmien välillä siinä, miten paljon menetelmän tarkoitusta ja tavoitteita avataan perheille etukäteen. LP-vasukeskustelun eduiksi ryhmät nostivat muun muassa, että LP-vasukeskustelu helpottaa vaikeista asioista puhumista ja asioiden puheeksi ottoa sekä lisää tietoa ja sitä kautta ymmärrystä lapsen ja perheen tilanteeseen. Samalla on avautunut mahdollisuuksia ohjata perheitä avun ja tuen piiriin sekä tarkastella varhaiskasvatuksen omaa toimintaa lapsen tarpeiden huomioimiseksi. LP-vasukeskustelu näyttäisi vastanneen hyvin Uusitalon (2014) tutkimuksessaan mainitsemaan tarpeeseen luoda varhaiskasvatukseen yhtenäinen toimintamalli vanhempien tukemiseen eikä ehkäisevä lastensuojelutyö ja varhaisen tuen tarjoaminen nojaa enää työntekijöiden henkilökohtaiseen ammattitaitoon ja tietämykseen.

Tulosten perusteella voidaan tulkita, että systemaattisesti toteutettavan LP-vasukeskustelun myötä varhaiskasvatus vastaa kiitettävällä tavalla peruspalveluille ja sitä kautta lasten ja perheiden palveluille asetettuun tavoitteeseen tukea vanhempia kasvatustehtävässä, havaita lasten ja perheiden erityisen tuen tarve varhaisessa vaiheessa sekä tarjota apua ja tukea oikea-aikaisesti. Tulokset tukevat Uusitalon aiempia havaintoja siitä, että LP-vasukeskustelu nähdään huolen puheeksiottoa tukevana menetelmänä, sillä tulosten mukaan LP-vasukeskustelu helpottaa huolenaiheista puhumista sekä avun ja tuen tarjoamista sekä sitä kautta voi madaltaa varhaiskasvatuksen kynnystä puuttua havaittuihin ongelmiin. Uusitalon (2014) haastattelututkimuksen mukaan osa Raision lastentarhanopettajista koki ehkäisevän lastensuojelutyön varhaiskasvatuksessa vähäiseksi ja mielenkiintoista olisikin selvittää, onko LP-vasukeskustelun käyttöönotto lisännyt henkilökunnan kokemusta ehkäisevän lastensuojelutyön toteuttamisesta.

Uusitalon (2014) tutkimustulosten mukaisesti myös osa tähän tutkimukseen osallistuvista ryhmistä kokivat LP-vasukeskustelun vievän paljon aikaa ja siten sitovan henkilökunnan aikaresursseja. Tästä huolimatta LP-vasukeskustelu nähdään toimivana varhaisen puuttumisen työkaluna sekä keinona syventää kasvatuskumppanuutta. Tulokset olivat LP-vasukeskustelun osalta linjassa myös Paanasen (2020) tutkimustulosten kanssa siitä, että LP-menetelmä lisää työntekijöiden tietoa lapsesta ja tämän perheestä. Samoin tulokset tukevat Paanasen ja Behm & Kauppisen (2019) tutkimuksia siitä, että LP-menetelmä tukee varhaiskasvatuksen ja perheen välistä yhteistyötä.

LP-lokikirjakeskustelun osalta tutkimustulokset viittaavat siihen, että vaikka Raisiossa onkin panostettu varhaiskasvatuksen henkilökunnan LP-menetelmäkoulutuksiin, eivät kaikki varhaiskasvatusryhmät tarjoa LP-lokikirjakeskusteluja aktiivisesti lasten huoltajille. Vain kolmasosa tutkimukseen vastanneista ryhmistä käyttää LP-menetelmää puhtaasti universaalina työmenetelmänä, jolloin keskusteluja tarjotaan kaikille perheille ja jolloin on mahdollista hyödyntää menetelmän tehokkuutta varhaisen tuen keinona sekä ennaltaehkäisevänä toimenä. Muissa ryhmissä LP-lokikirjakeskusteluja ei joko käydä lainkaan tai niitä tarjotaan tilanteissa, joissa joko vanhemmilla tai varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on noussut huoli lapsen tilanteesta. Myös tällöin menetelmän avulla on kuitenkin mahdollista etsiä ratkaisuja lapsen sujuvan arjen ja suotuisan kehityssuunnan tueksi.

Tutkimuksen perusteella ei tuotu suoraan esille, että LP-vasukeskustelut vaikuttaisivat LP-lokikirjakeskustelujen määrään. Toisaalta moni ryhmä ei osannut vastata kysymyksen, mistä voisi olettaa, ettei kaikilla ryhmillä ollut joko riittävästi tietämystä tai koke-

musta LP-menetelmästä. Tulosten perusteella käytyjen LP-lokikirjakeskustelujen määrässä on hajontaa: pieni osa ryhmistä käy LP-lokikirjakeskusteluja säännöllisesti vuoden aikana, suuri osa harvoin tai ei lainkaan. Tutkimuksesta nousi useita LP-lokikirjakeskustelujen vähäistä määrää selittäviä tekijöitä. Ensinnäkin tulokset viittaisivat siihen, ettei LP-vasukeskustelun jälkeen ole joko enää tarvetta käydä LP-lokikirjakeskusteluja tai aikaresurssit eivät salli toteuttaa kahta aikaa vievää keskustelua vanhempien kanssa. Toiseksi tutkimuksen mukaan sekä LP-vasukeskustelut, että LP-lokikirjakeskustelut kasaantuvat varhaiskasvatuksen opettajan harteille, jolloin on ymmärrettävää, että ryhmissä toteutetaan usein vain LP-vasukeskustelu osana lakisääteistä lapsen vasukeskustelua. Lisäksi näyttää siltä, ettei ryhmillä ole selkeää suunnitelmaa LP-lokikirjakeskustelujen toteutukselle ja osa ryhmistä kertoikin, että selkeästä suunnitelmasta olisi hyötyä. Tutkimuksen perusteella ryhmillä ei näyttäisi olevan tarvetta saada tukea LP-lokikirjakeskustelujen pitämiseen esimerkiksi perhetyöntekijältä eli tuen puute ei näyttäisi oleva selittävä tekijä keskustelujen vähäiselle määrälle.

Tutkimuksen perusteella LP-lokikirjakeskusteluissa esille tulleita asioita ei kirjata säännönmukaisesti LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan. Toimintasuunnitelma on yksi keskeinen osa LP-lokikirjakeskustelua ja se tulisi täyttää aina keskustelun päätteeksi sekä antaa vanhemmille kotiin vietäväksi. Toimintasuunnitelman tehtävänä on toimia perheelle muistutuksena sovitusta asioista ja sitä kautta vahvistaa lapsen arjen sujuvuuteen sekä suotuisaan kehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Tästä huolimatta se tutkimuksen perusteella jää usein tekemättä. Toisaalta tutkimuksessa nousi esille se, etteivät kaikki ryhmien jäsenet ole saaneet LP-menetelmäkoulutusta ja tästä syystä LP-keskusteluja toteutetaan myös ilman LP-menetelmäpätevyyttä. LP-menetelmän toimintaperiaatteet eivät siten todennäköisesti ole kaikille työntekijöille tuttuja.

LP-neuvonpidot eivät tutkimuksen mukaan ole myöskään vielä juurtuneet laajasti varhaiskasvatuksen käytäntöihin, sillä vain kuusi ryhmää kertoi järjestäneensä LP-neuvonpitoja. Muut ryhmät toivat esille, ettei LP-neuvonpidoille ole ollut tarvetta. Tämän taustalla voi olla erilaisia tekijöitä, kuten esimerkiksi, että perheen tilanne ei edellytä LP-neuvonpidon järjestämistä tai että lasta voidaan tukea riittävästi varhaiskasvatuksen toimenpitein. Taustalla voi myös vaikuttaa se, että perheet ohjataan hakemaan apua ja tukea muualta sen sijaan, että LP-neuvonpidon avulla eri toimijat koottaisiin lähelle perhettä. Toisaalta on mahdollista, ettei työntekijöillä ole riittävästi joko LP-menetelmäosaamista ylipäätään tai kokemusta nimenomaan LP-neuvonpidon järjestämisestä, jonka takia neuvonpitoikäytäntö ei vielä ole juurtunut yhteistoiminnan käytännön menetelmäksi. Raahan

seudulla, jossa LP-toimintamalli on ollut käytössä pidempään kuin Raisiossa, edellyttää LP-neuvonpitoimenetelmän omaksuminen työkäytäntöihin edelleen osaamisen sekä asenteellisen valmiuden vahvistamista (Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2019). Tämä voi selittää vähäisten neuvonpitojen määrää myös Raisiossa, mutta tutkimustulokset eivät suoraan anna tähän vastausta.

Tulosten mukaan ylivoimaisesti eniten LP-menetelmää käyttävät varhaiskasvatuksen opettajat. LP-vasukeskustelun kohdalla tämä on luontevaa, sillä varhaiskasvatuksen opettajan vastuulla on käydä lapsen vasukeskustelut. Tästä syystä enemmistö vastaajista koki, että myös LP-lokikirjakeskustelu soveltuu parhaiten lastentarhanopettajille. Raisiossa on kuitenkin panostettu LP-palvelumallin mukaisesti varhaiskasvatuksen koko henkilökunnan kouluttamiseen LP-menetelmäosaajiksi, sillä tämä varmistaa, ettei menetelmän toteutus jää riippuvaiseksi yksittäisistä työntekijöistä. Tutkimuksen perusteella LP-keskustelut kuitenkin jäivät edelleen varhaiskasvatuksen opettajien harteille. Yhtenä näkökulmana tutkimuksessa tuotiinkin esille, että nyt koulutusten myötä hankittu osaaminen jää hyödyntämättä ja etenkin varhaiskasvatuksen lastenhoitajat toivovat oman roolinsa vahvistamista LP-menetelmän käyttäjinä. Tämä näkemys on linjassa Uusitalon (2014) pohdinnan kanssa siitä, että varhaiskasvatuksessa tulisi arvioida uudestaan hierarkkista mallia, jossa vain lastentarhanopettajat voivat käydä kasvatustilaisuuksia vanhempien kanssa, sillä nykyinen käytäntö voi samalla toimia esteenä lastenhoitajille käydä LP-lokikirjakeskusteluja vanhempien kanssa.

Raision kaupunki on strategiassaan linjannut tavasta vastata kuntien vastuuseen järjestää ehkäisevää lastensuojelua peruspalveluissa asettamalla tavoitteeksi vahvistaa lasten hyvinvointia ja tarjota varhaista tukea koko varhaiskasvatuksen ajan. Varhaiskasvatukselle on myös lainsäädännön kautta asetettu hoidon ja pedagogiikan lisäksi vastuuta tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Rajat ehkäisevän lastensuojelun toteuttamisessa sektorien välillä hälvenevät, kun vastuu on kaikilla toimijoilla, ja tämä eittämättä lisää rajat ylittävää yhteistyötä. Raisio on strategiassaan linjannut Lapset puheeksi -toimintamallin keinoksi havaita lasten ja perheiden erityisen tuen tarve sekä vastata lasten ja perheiden avun ja tuen tarpeisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Raisio on pyrkinyt hyvinvointisuunnitelman mukaisesti juurruttaa Lapset puheeksi -menetelmää peruspalveluihin, joista yhtenä painopisteenä on mainittu varhaiskasvatus. Palvelut halutaan tuoda lähelle lasta ja perhettä, mikä edellyttää toimijoilta verkostomaista ja monialaista yhteistyötä. Yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden sekä sivistystoimen välillä on pyritty lujittamaan erilaisin hankeohjelmin.

Raisiossa on työskennelty LP-palvelumallin käyttöönoton edistämiseksi ja tämä työ näkyy strategisella sekä hallinnollisella tasolla. Myös työntekijöitä on koulutettu aktiivisesti menetelmäosaajiksi, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että varhaiskasvatuksessa LP-keskustelut jäävät pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen opettajien vastuulle. Huomiota tulisi kiinnittää asiakastyön rutiinien tarkastamiseen, sillä vaarana on, että työ jää yksittäisten työntekijöiden harteille. Menetelmän yhteisövaikuttavuuden vahvistaminen edellyttää kokonaisvaltaista näkemystä kehittämistoimenpiteiden samansuuntaisuudesta eikä tämä toteudu tehokkaasti, kunnes koko henkilökunta yli sektorirajojen on sisäistänyt saman näkemyksen työskentelystä. Tutkimustulosten mukaan LP-menetelmän käyttöönotto varsinaisen LP-palvelumallin mukaisesti Raision varhaiskasvatukseen näyttäisi edellyttävän vielä toimintatapojen tarkastelua. Toisaalta tulosten perusteella LP-vasukeskustelun kautta Raision varhaiskasvatuksessa vastataan hyvin varhaiskasvatuslain sekä Raision strategiassaan ja hyvinvointisuunnitelmassaan asettamiin vaatimuksiin tunnistaa lapsen yksilöllisiä tarpeita, järjestää lapselle tarpeenmukaisia tukitoimia sekä toimia yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Kysymykseksi jää, onko LP-vasukeskustelu riittävä työkalu tunnistamaan ongelmia ennaltaehkäisevästi sekä tarjoamaan tukea varhaisessa vaiheessa siinä laajuudessa, että sen avulla Raision kaupunki pystyy saavuttamaan hyvinvointisuunnitelmassaan asettamansa tavoitteen ehkäistä lasten sijoituksia kodin ulkopuolelle. Lisää tutkimusta tarvitaan kartoittamaan omaksuttujen toimintatapojen vaikuttavuutta ehkäisevän lastensuojelun näkökulmasta.

7 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisesti kestävä tutkimus tulee olla sekä laadukasta, että luotettavaa. Laadukkuudella tarkoitetaan muun muassa sitä, että valittu tutkimusasetelma on tarkoituksenmukainen, itse tutkimusraportti on hyvin laadittu ja tutkimuksessa on noudatettu eettisesti vastuullisia ja oikeita toimintatapoja. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 149–150.) Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeet ohjaavat vahvasti hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta kaikessa tutkimustoiminnassa (TENK 2012). Lisäksi ammattikorkeakoulujen opinnäytetöille on laadittu suositukset opinnäytetöiden eettisyyden arviointiin sekä tieteellisen epärehellisyyden ennaltaehkäisyyn (Arene 2020).

Tässä opinnäytetyössä on pyritty noudattamaan näitä käytäntöjä ja suosituksia. Tutkimustyötä edelsi opinnäytetyön aiheeseen perehtyminen, aiheen rajaaminen työhön saatavilla olevien resurssien ja aikataulun mukaisesti sekä esteellisyyden selvittäminen. Opinnäytetyötä varten laadittiin toimeksiantajan kanssa opinnäytetyösopimus ja Raision kaupungilta anottiin tutkimuslupa ennen tutkimustyön aloittamista. Osana aineiston tuottamista kiinnitettiin erityistä huomiota kyselylomakkeen laadintaan ja kyselylomake sekä hyväksyttiin toimeksiantajalla että testattiin varhaiskasvatuksen opettajan toimesta ennen tutkimuksen toimeenpanoa. Aineiston keräys toteutettiin anonyymisti ja siten tutkimuksessa ei käsitelty lainkaan henkilötietoja. Tutkimuksesta ei myöskään ilmene kyselyyn vastanneiden ryhmien varhaiskasvatusyksikköjä, mikä myös osaltaan suojelee vastaajien yksityisyyttä. Tuotettua tutkimusaineistoa ei säilytetä, vaan se tuhotaan opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. Opinnäytetyön raportin kirjoittamisessa on pyritty huolellisuuteen noudattamalla hyväksytyjä tieteellisen kirjoittamisen ja lähdeviittauksen periaatteita.

Tutkimuksen luotettavuutta on mahdollista arvioida realibiliteetin ja validiteetin kriteereillä. Realibiliteetillä tarkoitetaan sitä, että tutkimustulokset ovat pysyviä ja toistettavissa olevia ja siten luotettavia. Validiteetilla puolestaan viitataan siihen, että tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Työssä pyrittiin tuomaan selkeästi esille tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet sekä tutkimusmenetelmiin johtaneet valinnat. Tutkimusprosessin kulku kuvattiin mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Kysely-

lomakkeen kysymysten suhdetta tutkimusongelmaan arvioitiin varmistamalla, että kysymykset mittaavat sitä, mitä tutkimuksessa on ollut tarkoituksena tutkia (Leinonen ym. 2017, 91–91). Myös tutkimustulosten analyysimenetelmävalinnat ja tuloksien perusteella tehdyt johtopäätökset on perusteltu mahdollisimman selkeästi. Luotettavuuden lisäämiseksi tutkimusaineiston kuvaamisessa hyödynnettiin suoria lainauksia kyselytutkimukseen saaduista vastauksista varmistaen, että lainauksissa esiintyi vastauksia kaikista ryhmistä. Lisäksi työhön sisällytettiin erillinen liite tutkimustuloksista. Aineiston pienen koon takia tuloksissa esiteltiin mahdollisuuksien mukaan sekä vastausten numeraaliset lukumäärät että prosenttiosuudet tulosten luotettavuuden lisäämiseksi.

7.2 Menetelmän sopivuus

Ryhmämuotoisen kyselytutkimuksen valintaan vaikutti pääasiallisesti toimeksiantajan toive sekä sen tuoma mahdollisuus toteuttaa tutkimus tehokkaasti ja nopeasti, sillä aikataulu opinnäytetyön tekemiseen oli tiukka. Kyselytutkimuksen kohteena oli kaikki Raision varhaiskasvatuksen ryhmät ja niissä työskentelevä kasvatustyön henkilöstö. Kyselyn vastausprosentti oli kiitettävä 40 % ryhmistä, mutta vastauksissa lastentarhanopettajat olivat yliedustettuna verrattuna muuhun kasvatushenkilökuntaan. Tämä tulee huomioida tuloksia arvioidessa, sillä on mahdotonta ennakoida, minkälaisia tulokset olisivat, jos myös muut ammattiryhmät olisivat osallistuneet vastaamiseen yhtä aktiivisesti. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa LP-menetelmän käytöstä ja kokemuksista kollektiivisella tasolla, mutta tulosten yleistämisessä koskemaan kaikkia kasvatustyötä tekeviä tulee olla varovaisia. Kaiken kaikkiaan kyselytutkimus tuotti riittävästi vastauksia ja vastausten perusteella oli mahdollista kuvailla tyydyttävällä tavalla LP-menetelmän käyttöä Raision varhaiskasvatuksessa ja siten vastata tutkimuskysymykseen (Hirsjärvi & Hurme 2008, 58–59).

Menetelmävalinnan yhteydessä pohdittiin, että ryhmämuotoiselle kyselytutkimukselle voi aiheutua haasteita ryhmän dynamiikasta sekä työyhteisön valtahierarkiasta. Nämä voivat vaikuttaa esimerkiksi osallistujien aktiivisuuteen ja pahimmillaan johtaa siihen, että yhdellä tai kahdella henkilöllä on ryhmässä dominoiva keskusteluasema. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 63.) Tämän takia kyselytutkimuksen kohdalla pohdittiin, tuleeko vastauksissa kaikkien ääni kuuluviin tai toteutuuko yksittäisten osallistujien oikeus olla osallistumatta tutkimukseen mahdollisen ryhmäpaineen takia. Valitettavasti vastauksia tähän

pohdintaan on mahdotonta saada, mutta asia tulee kuitenkin pitää mielessä tuloksia tarkastellessa. Ryhmämuotoisessa tutkimuksessa ryhmän jäsenillä tulee olla tarpeeksi yhteistä tarttumapintaa, jonka avulla ryhmän jäsenet pystyvät keskustelemaan tutkimuksen aiheesta (Pietilä 2017, 119–120). Kaikki vastaajat toimivat varhaiskasvatustyössä Raisiossa, jonka myötä keskustelu kunkin ryhmän yhteisistä LP-menetelmään liittyvistä toimintaperiaatteista oli mahdollista.

Kyselylomakkeen laadintaan kiinnitettiin erityistä huomiota ja kysymysten asettelussa onnistuttiin pääosin hyvin. Vastausten analysoinnissa kävi ilmeiseksi, että osaan avoimista kysymyksistä oli vastattu tavalla, jonka perusteella kysymykset olisi voinut muotoilla monivalintakysymyksiksi. Kyselytutkimusta voi kuitenkin pitää hyvänä esitutkimuksena, jonka avulla voi selvittää ja täsmentää monivalintakysymyksiin vastauksia, joita ei vielä kyselyn laatimisen aikana tarkkaan tiedetty (Vilkkä 2015, 106). Kysymysten asettelusta ei kuitenkaan seurannut merkittävää haittaa, sillä aineiston pienen koon vuoksi jokainen vastaus oli mahdollista käydä yksitellen läpi. Lisäksi LP-lokikirjakeskusteluun liittyvien monivalintakysymysten vastausvaihtoehtoihin olisi kannattanut lisätä vastausryhmille, joissa LP-lokikirjakeskusteluja ei käydä. Tämä olisi parantanut vastausten tarkkuutta, sillä nyt näihin kysymyksiin vastaaminen oli valinnaista ja vaikka vastauksista selvästi huomasi, että osa ryhmistä jätti vastaamatta näihin kysymyksiin, on silti epäselvää, jättivätkö kaikki ryhmät, jotka eivät käytä LP-lokikirjakeskustelua tosiasiasa vastaamatta. Kysymysten asettelussa olisi ollut tarkennettavaa myös koskien kysymystä viisi, joka tosiasiallisesti yhdisti kaksi kysymystä. Tästä syystä vastauksia tulkitessa täytyi pohtia, kumpaan kysymykseen ryhmät vastasivat vai vastasivatko ryhmät lainkaan tarkoitettuihin kysymyksiin.

Tutkimus kuitenkin vastasi toimeksiantajan asettamiin tavoitteisiin saada tietoa varhaiskasvattajien LP-vasukeskustelujen ja LP-lokikirjakeskustelujen käytön laajuudesta sekä käyttöön liittyvistä kokemuksista ja kehittämistarpeista. Tutkimustulosten avulla oli myös mahdollista vastata tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksessa havaitut epäkohdat eivät olleet laajuudeltaan sen kaltaisia, että niistä olisi koitunut merkittävää haittaa tai vääristyneitä tuloksia.

7.3 Tulosten julkistaminen ja hyödyntäminen

Aloituspalaverissa 10.11.2021 sovitun suunnitelman mukaisesti tutkimustulokset esiteltiin toimeksiantajalle henkilökohtaisesti Raision kaupungintalolla 5.5.2022. Tilaisuuteen

osallistuivat opinnäytetyön tekijöiden lisäksi palveluohjaaja Minna Lehtinen sekä varhaiskasvatustoiminnan koordinaattori Satu Ojala. Lehtinen ja Ojala totesivat tutkimuksen vastanneen toimeksiantajan tavoitteita ja tuottaneen uutta tietoa. LP-vasukeskustelun säännönmukainen toteutuminen varhaiskasvatuksen arjessa sekä suhtautuminen LP-vasukeskusteluun toimivana ja hyvänä varhaisen tuen menetelmänä oli toimeksiantajalle tutkimustuloksena myönteinen. Kiinnostusta tutkimustuloksissa herätti erityisesti se, että vaikka LP-lokikirjakeskustelut eivät tutkimushetkellä olekaan laajasti varhaiskasvatusryhmien käytössä, on joukossa myös ryhmiä, joissa LP-lokikirjakeskusteluja käydään säännöllisesti. Toimeksiantajan pyynnöstä opinnäytetyön tekijöiden laatima PowerPointesitys tutkimuksen tuloksista lähetettiin jälkikäteen toimeksiantajalle hyödynnettäväksi omissa sisäisissä tapaamisissa ja palavereissa.

Tutkimuksen lähtökohtana oli toimeksiantajan tarve tuottaa tietoa LP-menetelmien käytöstä jatkokehittämisen tueksi, tästä syystä toimenpide-ehdotuksia ei ole työssä syvällisesti pohdittu. Seuraavia ajatuksia kuitenkin esitettiin toimeksiantajalle opinnäytetyön tulosten esittelyn yhteydessä. Ratkaisuna resurssipulaan voisi pohtia, kuinka osallistaa LP-lokikirjakeskustelujen käymiseen varhaiskasvatuksen opettajien lisäksi myös muita LP-menetelmäkoulutuksen käyneitä kasvattajia. Lisäksi voisi pohtia varhaiskasvatusyksiköihin yhteisiä toimintatapoja LP-lokikirjakeskustelujen pitämiseen sekä huolen kanssa toimimiseen. Tämä sekä edistäisi LP-lokikirjakeskustelujen toteuttamista, että tasa-arvostaisi perheiden mahdollisuuksia osallistua LP-keskusteluihin. Samalla varmistettaisiin oikea-aikainen ja tasapuolinen varhainen puuttuminen aina, kun lapsen tilanteesta nousee huoli. Toisaalta myönteiset tulokset LP-vasukeskustelusta saa pohtimaan, olisiko LP-vasukeskustelu yksinään riittävä työkalu varhaiskasvatuksen osalta saavuttamaan Raision asettamat tavoitteet vähentää lastensuojeluilmoitusten sekä huostaanottojen määrää. Jatkossa olisikin mielenkiintoista tutkia tarkemmin LP-vasukeskustelun vaikuttavuutta.

7.4 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen vahvisti monipuolisesti sosionomin osaamisen kompetensseja (SOAMK 2022). Opinnäytetyön toteutus oli prosessi, joka koetteli uskoa opinnäytetyön suunnitelmaan ja aikataulutukseen. Luottamalla tutkimussuunnitelmaan työ kuitenkin eteni tarkoituksellisesti ja työn tuotos vastasi tavoitteita. Toimivalla yhteistyöllä toimeksi-

antajan kanssa oli merkittävä asema sekä opinnäytetyön aikataulun mukaisessa etenemisessä, että työskentelyn mielekkyydessä. Opinnäytetyön prosessi kokonaisuudessaan tuki tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen kompetenssin vahvistamista. Prosessi kehitti myös työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaamisen kompetenssia, parityöskentely läpi työskentelyn sujui saumattomasti ja siinä oli läsnä toisen kunnioittaminen ja arvostus. Työparilta sai arvokasta tukea asioiden pohtimisessa, ongelmien ratkaisemisessa ja sekä oman, että yhteisen työskentelyn reflektoinnissa. Lisäksi opinnäytetyön tekeminen opetti oman työn johtamista.

Prosessin aikana vahvistui myös sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamisen kompetenssi, sillä opinnäytetyön myötä ymmärrys ehkäisevän lastensuojelutyön merkityksestä sekä varhaiskasvatuksen roolista ehkäisevän lastensuojelutyön toteuttajana syveni. Samoin arvostus Raision kaupungin tekemään panostukseen lapsi- ja perhepalvelujen eteen kasvoi. Lasten ja perheiden tukeminen, varhainen puuttuminen ja ongelmien ennaltaehkäisy ovat keskeisiä sosionomin asiakastyön osaamisalueita lastensuojelutyön kentällä, joten opitusta on varmasti hyötyä työtehtävissä tulevaisuudessa.

Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen kompetenssi sisältää kyvyn edistää sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä, joka edellyttää tehokkaiden toimintatapojen hyödyntämistä asiakastyössä. Opinnäytetyön tekemisen aikana luottamus Lapset puheeksi -menetelmään vahvistui entisestään ja Lapset puheeksi -menetelmä tulee jatkossakin olemaan opinnäytetyön tekijöiden olennaisena työkaluna työskentelyssä perheiden parissa. LP-menetelmä on opinnäytetyön tekijöiden mielestä vaikuttava menetelmä puuttua varhaisessa vaiheessa lasten haasteisiin sekä tukea arjen sujuvuutta eri kehitysympäristöissä ja tämän myötä ehkäistä syrjäytymistä ja hyvinvointierojen kasvua.

LÄHTEET

- Arene 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 1.7.2020 <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUK-SET%202020.pdf?t=1578480382>
- Behm, N., Kauppinen, J. 2019. Kokemuksia Lapset puheeksi -keskustelusta varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Joensuu: Karelia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.10.2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201903203462>
- Eksote 2020. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Hyvinvointikertomus. Vuosittainen raportti 2020. Viitattu 20.2.2022. <https://www.eksote.fi/terveyspalvelut/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen-hyte/Documents/Etel%C3%A4-Karjalan%20Hyvinvointiraportti%20vuodelta%202020.pdf>
- Eriksson, E. & Arnkil, T. E. 2005. Huoli puheeksi: Opas varhaisista dialogeista. Helsinki: Stakes.
- Eskola, J. 2014. Esipuhe. Teoksessa J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: THL, 3-4. Viitattu 23.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-270-6>
- Halme, N. & Perälä, M-L. 2014. Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti. Teoksessa J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi. 2014. Helsinki: THL, 216-227. Viitattu 22.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-270-6>
- Halme, N.; Vuorisalmi, M. & Perälä, M-L. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa - Työntekijöiden näkökulma. Raportti: 2014/4. THL. Viitattu 21.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-110-5>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. uud. p. Helsinki: Tammi
- Hirsjärvi, S.; Remes, P.; Sajavaara, P. & Sinivuori, E. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi
- Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen – ennalta ehkäisevää ja korjaavaa toimintaa yhteiskunnan eri tasoilla. Teoksessa S. Keskinen & H. Virjonen. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.
- Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen: Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Helsinki: Finn lectura.
- Huhtanen, K. 2007. Kun huoli herää: Varhainen puuttuminen koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hulkkonen, M. 2015. Ration kaupungin perhepalveluiden nopea uudistaminen. Teoksessa M Rimpelä & M. Rimpelä (toim.), Säästöjä lapsiperheiden palveluremonteilla. Liiteraportti: Kuntien kuvaukset lapsiperheiden palvelujen kehittämisestä. Helsinki: Kunnallissalan kehittämissäätiö, 68–76. Saatavilla sähköisesti https://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/11/LIITERAPORTTI_1.pdf
- Hämäläinen J. 2011. Perheintervention oikeutus lastensuojelussa. Teoksessa A. Pehkonen & M. Väänänen-Fomin. 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-Kustannus, 47-65.
- Iho, A. 2017. Laaja hyvinvointikertomus. Viitattu 7.2.2022. <http://julkaisut.raisio.fi/kouks/2017281236-6-1.PDF>

Iho, A. 2019. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2019–2021. Raision kaupunki. Viitattu 5.2.2022. <http://julkaisut.raisio.fi/kokous/2019298546-10-1.PDF>

Imatra n.d. Imatran kaupungin toimenpideohjelma lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi 2015–2018. Viitattu 20.2.2022. <https://dtunlom52ggmx.cloudfront.net/sites/default/files/atoms/files/Imatran%20kaupungin%20toimenpideohjelma%20lasten%2C%20nuorten%20ja%20perheiden%20hyvinvoinnin%20edist%C3%A4miseksi%202015-2018.pdf>

Imatra 2017. Imatran hyvinvointikertomus 2017–2020. Luonnos 21.11.2017. Viitattu 20.2.2022. <https://dtunlom52ggmx.cloudfront.net/sites/default/files/atoms/files/Imatran%20hyvinvointikertomus%202014-2020.pdf>

Imatra 2019. Imatran varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 20.2.2022. <https://dtunlom52ggmx.cloudfront.net/sites/default/files/atoms/files/Imatran%20kaupungin%20varhaiskasvatussuunnitelma.pdf>

Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö 2020. Yhteisövaikuttavuus-toimintatapa lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäjänä. Blogi 21.8.2020. Viitattu 29.1.2022. <https://itla.fi/yhteisovaikuttavuus-toimintatapa-lasten-ja-perheiden-hyvinvoinnin-edistajana/>

Juhila, K. n.d. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa J. Vuori (toim.), Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 16.1.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>

Kallunki, H.; Niemelä, M.; Ala-Aho, B.; Savela, S. & Pesonen, K. 2015. Raahen seudulla lapsia ja perheitä tuetaan peruspalvelujen kautta. Teoksessa M. Rimpelä & M. Rimpelä (toim.), Säästöjä lapsiperheiden palveluremonteilla. Liiteraportti: Kuntien kuvaukset lapsiperheiden palvelujen kehittämisestä. Sivut 89–96. Helsinki: Kunnallissalan kehittämssäätiö. Saatavilla sähköisesti https://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/11/LIITERAPORTTI_1.pdf

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kuikka, M. 2005. Mitä varhaisella puuttumisella tarkoitetaan? Opettaja-lehti, numero 38B. Varpu. Lapselle tukea ajoissa. Opettajat ja lastentarhanopettajat ovat avainasemassa lasten hyvinvoinnin ja turvallisen elämän takaajina. Liite ilmestynyt 23.9.2005. Viitattu 24.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Varpu-tukea-lapselle-ajoissa.pdf>

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita

Laajasalo, T. & Kouvonon, P. 2018. Kasvun tuki -työ - vaikuttavaa tukea tasa-arvoisesti kaikille perheille. Perheterapia 4/18. Julkaistu 10.12.2018. Kustantaja: SMS-Tuotanto Oy

Laitinen, K.; Halinen, I. & Holopainen, P. 2005: Varhainen puuttuminen. Opettaja-lehti, numero 38B. Varpu. Lapselle tukea ajoissa. Opettajat ja lastentarhanopettajat ovat avainasemassa lasten hyvinvoinnin ja turvallisen elämän takaajina. Liite ilmestynyt 23.9.2005. Viitattu 24.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Varpu-tukea-lapselle-ajoissa.pdf>

Lastensuojelulaki 417/2007. Annettu Helsingissä 13.4.2007. Saatavilla sähköisesti <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&#L9>

Lehtinen, M. & Hulkkonen, M. n.d. Sosiaalialan agentin käsikirja. Raision kaupunki ja Turun ammattikorkeakoulu Oy. Suomen Yliopistopaino Oy. Juvenes Print Turku.

Lehtinen, M. 2015. Yhdessä oikeaan aikaan III. Perhevalmentajaklinikka. Hankkeen väliraportti III. 30.6.2015. Turun ammattikorkeakoulu Oy.

Leinonen, M.; Otonkorpi-Lehtoranta, K. & Heiskanen, T. 2017. Kyselyhaastattelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander, J. Ruusuvoori, A. L. Aho & R. Granfelt. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Lupa auttaa n.d. Päiväkodeista ja kouluista saa myös apua. Viitattu 5.2.2022. <https://www.lupauttaa.fi/hankkeet/paivakodeista-ja-kouluista-saa-myo-apua/>

Lupa auttaa 2016. Varsinais-Suomen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma 2017–2018. Viitattu 5.2.2022. https://www.lupauttaa.fi/wp-content/uploads/2017/05/Lupa-auttaa_hankesuunnitelma.pdf

Mielenterveystalo n.d. a. Lapset puheeksi -työn lähtökohtia ja teoreettista taustaa. Viitattu 23.1.2022. https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/lapset_puheeksi/Pages/kulmakivet.aspx

Mielenterveystalo n.d. b. Palvelujen kehittäminen ja LP-työn juurruttaminen. Viitattu 29.1.2022. https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/lapset_puheeksi/Pages/kehittaminen_ja_juurruttaminen.aspx

Mielenterveystalo n.d. c. Tutkimuksia LP-menetelmästä. Viitattu 24.1.2022. https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/lapset_puheeksi/Pages/Tutkimuksia_LP-menetelm%C3%A4st%C3%A4.aspx

Mieli Ry 2021. Lapset puheeksi -palvelumalli. Sivua muokattu 20.8.2021. Viitattu 29.1.2022. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/lapset-puheeksi-palvelumalli/>

Mieli Ry 2022a. Lapset puheeksi -menetelmä. Sivua muokattu 13.4.2022. Viitattu 20.4.2022. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/lapset-puheeksi-menetelma/>

Mieli Ry 2022b. Toimiva lapsi ja perhe -työ. Sivua muokattu 13.4.2022. Viitattu 13.4.2022. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/lapset-puheeksi-menetelma/>

Niemelä, M. n.d. Loppusointo. Teoksessa M. Lehtinen & M. Hulkkonen. Sosiaalialan agentin käsikirja. Raision kaupunki ja Turun ammattikorkeakoulu Oy. Suomen Yliopistopaino Oy. Juvenes Print Turku, 168–170.

Niemelä M.; Kallunki H.; Jokinen J.; Räsänen S.; Ala-Aho B.; Hakko H.; Ristikari T. & Solantaus T. 2019. Collective Impact on Prevention: Let's Talk About Children Service Model and Decrease in Referrals to Child Protection Services. Viitattu 24.10.2021. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00064>

Opetushallitus 2022. Mitä on varhaiskasvatus? Viitattu 5.2.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Paananen, J. 2020. Lapset puheeksi -menetelmän käyttökokeuksia varhaiskasvatuksessa. Eri-tyispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 24.10.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-202011136637>

Paananen, R. & Gissler, M. 2014. Hyvinvointi ulottuu yli sukupolvien. Teoksessa J. Lammi-Tasula & S. Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: THL. Viitattu 23.1.2022. Saatavilla sähköisesti https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116712/THL_2014_21Teema.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Perälä, M-L.; Salonen, A.; Halme, N. & Nykänen, S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? – Vanhempien näkökulma. Helsinki: THL. Viitattu 18.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://www.thl.fi/documents/10531/95613/Raportti%202011%2036.pdf>

Pietilä, I. 2017. Ryhmäkeskustelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander, J. Ruusuvoori, A. L. Aho & R. Granfelt. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2019. Raahen seutukunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019–2022. Viitattu 20.2.2022. https://www.ras.fi/sites/default/files/Liitetiedostot/16841_Toimiva_arki_hyvinvoiva_lapsi_2019_2022.pdf

Raision kaupunki 2014. Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma. Palveluiden nykytilan kuvaus 6.5.2014. Viitattu 5.2.2022. https://www.hyvinvointikertomus.fi/user_uploads/5013/Lasten_ja_nuorten_hyvinvointiohjelma_Palveluiden_nykytilan_kuvaus_2014.pdf

Raision kaupunki 2018. Raision kaupungin strategia 2018-2021. Viitattu 8.2.2022. [file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Raision%20kaupungin%20strategia%202018-2021%201%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Raision%20kaupungin%20strategia%202018-2021%201%20(1).pdf)

Raision kaupunki 2019. Raision kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2019. Päivitetty Raision varhaiskasvatussuunnitelma 2019 on hyväksytty sivistyslautakunnassa 6.6.2019. Viitattu 5.2.2022. https://www.raisio.fi/sites/default/files/media/file/Raision%20varhaiskasvatussuunnitelma%202019_3.pdf

SOAMK 2022. Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit. Viitattu 29.4.2022. <https://www.sosiaalialanverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>

Solantaus, T. 2019a. Liite 2. Lapsen suotuisaa kehitystä tukevia asioita kotona ja varhaiskasvatuksessa. Lokikirja varhaiskasvatukseen 25.8.2019. Saatavilla Mieli Ry. Lapset puheeksi –lokikirjat. Viitattu 23.1.2022. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/lapset-puheeksi-lokikirjat/>

Solantaus, T. 2019b. Liite 3. Lapset puheeksi -työmenetelmän toteuttaminen varhaiskasvatuksessa. Lokikirja varhaiskasvatukseen 25.8.2019. Saatavilla Mieli Ry. Lapset puheeksi –lokikirjat. Viitattu 23.1.2022. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/lapset-puheeksi-lokikirjat/>

Solantaus, T. & Niemelä, M. 2016. Arki kantaa – kun se pannaan kantamaan. Perheterapia 1/16. Julkaistu 24.2.2016. Kustantaja: SMS-Tuotanto Oy

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014. Saatavilla sähköisesti <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>

Sotkanet 2022. Kaikki kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneet 31.12., % 1–6-vuotiaista. Viitattu 5.2.2022. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=sw7zBQA=®ion=szYJAWA=&year=sy5zBAA=&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=202109301228>

Suomen perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999. Saatavilla sähköisesti <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

STM n.d. Lastensuojelu. Viitattu 15.1.2022. <https://stm.fi/lastensuojelu>

TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 24.10.2021. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

THL n.d. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 18.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu#Palvelujen%20kehitt%C3%A4minen%20kasvatuksen%20tukemiseksi>

THL 2020. Lasten ja nuorten hyvinvointia koskevat politiikkaohjelmat. Sivu päivitetty 18.6.2020. Viitattu 20.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/hallinto/lasten-ja-nuorten-hyvinvointia-koskevat-politiikkaohjelmat>

THL 2021a. Varhaiskasvatus 2020. Tilastoraportti 32/2021. Viitattu 5.2.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143153/Tr32_21.pdf?sequence=5

THL 2021b. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Sivu päivitetty 14.12.2021. Viitattu 20.1.2022. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

THL 2022a. Dialoginen huolen puheeksi ottaminen. Sivu päivitetty 14.1.2022. Viitattu 27.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialoginen-huolen-puheeksi-ottaminen>

THL 2022b. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Sivu päivitetty 13.1.2022. Viitattu 15.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/lastensuojelu/lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-suunnitelma>

THL 2022c. Lastensuojelu. Sivu päivitetty 13.1.2022. Viitattu 15.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/lastensuojelu>

THL 2022d. Sote-palvelut. Sivu päivitetty 7.1.2022. Viitattu 18.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turun ammattikorkeakoulu 2015. Lasten ja nuorten parissa tehty ennaltaehkäisevää toimintaa. 10.3.2015. Viitattu 5.2.2022. <https://www.turkuamk.fi/fi/ajankohtaista/591/lasten-ja-nuorten-parissa-tehty-ennalta-ehkaisevaa-toimintaa/>

Unicef n.d. Lapsen oikeuksien sopimus – koko teksti. Viitattu 15.1.2022. Saatavilla sähköisesti <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Uusitalo, E. 2014. Ehkäisevä lastensuojelutyö päivähoidossa. Raision lastentarhanopettajien näkemyksiä Lapset puheeksi -keskustelusta ehkäisevän työn menetelmänä. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.10.2021 <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014112416544>

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. Annettu Helsingissä 13.7.2018. Saatavilla sähköisesti <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm45237815761808>

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Virtanen, P; Ristikari, T. & Niemelä, M. 2020. Collective Impact Partnership and Backbone Organizations as Enablers of Children's Wellbeing. Teoksessa W. Leal Filho, A. M. Azul, L. Brandli, A. L. Salvia & T. Wall (toim.), Partnerships for the Goals. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals, 1–14. Cham: Springer. Viitattu 17.4.2022. Saatavilla sähköisesti https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-319-71067-9_111-1

Tutkimuslupa

RAISIO

Päätöspöytäkirja

1 (2)

Tehtävä 01.01.03

Asianro 14/2022

Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut

11.1.2022

Henkilöstöasiat 4 § / 2022

Tutkimuslupa / Mindi Väätäinen ja Mari Cattel

Asianosaiset

Mindi Väätäinen ja Mari Cattel

Selostus asiasta

Turun ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) opiskelijat Mindi Väätäinen ja Mari Cattel ovat toimittaneet tutkimuslupa-anomuksen opinnäytetyöhönsä liittyvän webropol –kyselyn tekemiseksi varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Opinnäytetyössä tutkitaan Lapset puheeksi –menetelmän käyttökemuksia Raision varhaiskasvatuksessa.

Päätös

Myönnetään Mindi Väätäiselle ja Mari Cattelille tutkimuslupa anomuksen mukaisesti.

Perustelut

Hallintosääntö

Allekirjoitus

Päivi Rantanen
varhaiskasvatusjohtaja

Liitteet

Tiedoksi

Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut

Postiosoite PL 100, 21201 Raisio
 Käyntiosoite Nallinkatu 3, 21200 Raisio
 Sähköpostiosoite sivistys@raisio.fi

Puhelin +358 2 434 3111
 Faksi +358 2 435 4382
 Internet www.raisio.fi

Oikaisuvaatimusohje

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluessa siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisten katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana päivänä tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä päivänä. Mikäli päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä myös faksilla tai sähköpostilla lähettäjän omalla vastuulla.

Oikaisuvaatimusviranomainen:

Raision kaupungin sivistyslautakunta
Nallinkatu 2, PL 100, 21201 Raisio
sivistys@raisio.fi
puh. (02) 434 3111 (vaihe)

Tiedoksianto

Päätös on toimitettu asianosaisille sähköisesti 11.1.2022.

Postiosoite PL 100, 21201 Raisio
Käyntiosoite Nallinkatu 3, 21200 Raisio
Sähköpostiosoite sivistys@raisio.fi

Puhelin +358 2 434 3111
Faksi +358 2 435 4382
Internet www.raisio.fi

Kyselyn saatekirje

Saatekirje

Kyselylomake

Lapset puheeksi -menetelmän käyttökokemuksia varhaiskasvatuksessa

Hyvä varhaiskasvattaja,

Teemme Raision kaupungin toimeksiannosta opinnäytetyötä Lapset puheeksi -menetelmän käytöstä Raision varhaiskasvatuksessa. Olemme kiinnostuneita siitä, millaisia kokemuksia ja näkemyksiä varhaiskasvattajilla on Lapset puheeksi -keskustelusta osana vasu-keskustelua. Lisäksi haluamme saada tietoa varhaiskasvattajien kokemuksista ja näkemyksistä koskien Lapset puheeksi -keskustelua lokikirjaan perustuvana työmenetelmänä.

Vastaamalla kysymyksiin annat arvokasta tietoa Lapset puheeksi -menetelmän käytöstä ja voit samalla auttaa kehittämään Lapset puheeksi -keskustelujen toteuttamista varhaiskasvatuksessa. Lisäksi kyselyyn osallistumalla voit vaikuttaa siihen, että Lapset puheeksi -työtä voidaan tehdä jatkossa mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Työmme yhtenä tärkeänä tavoitteena on saada varhaiskasvattajien omaa ääntä kuuluviin.

Vastauksia kerätään sähköisellä kyselyllä. Kyselyn linkki lähetetään kunkin yksikön esihenkilölle. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu ryhmäkohtaisesti osana viikkopalaveria. Kyselyn tarkoituksena on, että varhaiskasvattajat keskustelevat yhdessä kyselyn teemoista ja kysymyksistä sekä reflektoivat kokemuksiaan. Keskustelujen pohjalta kyselyyn laaditaan ryhmäkohtainen kollektiivinen vastaus siten, että mahdollisimman moni näkökulma tulee kuuluviin.

Varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) yhteydessä pidettävästä Lapset puheeksi keskustelusta käytetään kyselyssä lyhennettä **LP-osio**. Lokikirjaan perustuvista Lapset puheeksi -keskustelusta käytetään kyselyssä lyhennettä **LP-keskustelu**.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi eikä päivähoitoyksikköjen eri ryhmien vastauksia eritellä eli ketään ei voi tunnistaa. Vastaaminen on vapaaehtoista. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja se hävitetään työn valmistuttua. Kysely sisältää sekä suljettuja kysymyksiä eli monivalintoja, että avoimia kysymyksiä, joihin ajatuksiaan voi kirjoittaa vapaammin ja laajemmin.

Kyselyn lopussa on avoin kommenttikenttä, johon ryhmänne voi yhteisen keskustelun pohjalta kirjata kehittämisehdotuksia, ideoita tai toiveita liittyen LP-menetelmän käyttöön.

Vastauksenne voitte antaa viimeistään 4.3.2022. Kyselyn tulokset esitellään vuoden 2022 aikana varhaiskasvatusyksiköiden johtajille järjestetyssä tilaisuudessa.

Kiitos vastauksistanne ja ajastanne!

Turun AMK:n sosionomiopiskelijat

Mari Cattell ja Mindi Väättäinen,

Halutessanne voitte kysyä opinnäytetyöstä ja kyselystä lisää sähköpostitse mari.cattell@edu.turkuamk.fi ja mindivaatainen@edu.turkuamk.fi

Työmme ohjaa lehtori Laura Närvi, Turun AMK

Toimeksiantajan saatesanat

Hei

Välitä tämä kysely päiväkodin jokaiselle tiimille sekä ryhmiksiin ja kannustakaa heitä vastaamaan.

Anna mielipiteesi ja toiveesi, tämä on tärkeää!

Toivomme, että ryhmällänne olisi hetki aikaa miettiä Miten Lapset puheeksi-menetelmä toimii varhaiskasvatuksen arjessa juuri meillä Raisiossa. Olette tärkeässä roolissa lapsen arjessa, joten ehkä voisimme hyödyntää menetelmää vielä paremmin yhdessä perheiden kanssa. Toivomme, että yhden tiimipalaverin käyttäisitte tämän vastaamiseen. Yksi vastaus/tiimi.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on osallistunut LP-koulutukseen todella runsaslukuisesti ja olisi-kin kiinnostavaa tietää, että miten paljon menetelmää käytetään varhaiskasvatuksen arjessa sekä millaisia kehittämistarpeita henkilöstöllä mahdollisesti on?

Esitimme Turun ammattikoululle toiveen aiheen opinnäytetyöstä ja sosionomiopiskelijat Mari Cattell ja Mindi Väätäinen tarttuivat tilaisuuteen.

Toivomme jokaiselta tiimiltä vastausta **4.3.2022 mennessä**. Liitteenä opiskelijoiden saatekirje kyselyyn ja alla olevan linkin kautta pääsette vastaamaan.

<https://link.webpolsurveys.com/S/7B3AEC2D8D67EB5F>

Yhteistyöterveisin,

Satu Ojala ja Minna Lehtinen

Kysely Lapset puheeksi -menetelmän käytöstä varhaiskasvatuksessa

Kyselyn tavoitteena on saada tietoa varhaiskasvattajien kokemuksista ja näkemyksistä Lapset puheeksi (LP)-menetelmästä. Kyselyssä kartoitetaan sekä varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) yhteydessä käytävää LP-keskustelua, että LP-keskustelua lokikirjaan perustuvana työmenetelmänä.

Varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) yhteydessä pidettävästä Lapset puheeksi -keskustelusta käytetään tässä kyselyssä lyhennettä **LP-vasukeskustelu**. Lokikirjaan perustuvasta Lapset puheeksi -keskustelusta käytetään kyselyssä lyhennettä **LP-lokikirjakeskustelu**.

Toivomme, että keskustellette kysymyksien teemoista osana viikkopalaverianne ja kirjaatte vastaukset yhteisten keskustelujenne pohjalta. Palauttakaa vain yksi kyselylomake ryhmänne keskustelujen jälkeen. Vastauksenne on meille tärkeä!

Ystävällisin terveisin,

Sosionomiopiskelijat

Mari Cattell & Mindi Väätäinen, Turku AMK

Taustakysymykset

1. Ryhmänne henkilökunnan lukumäärä
2. Kyselyyn osallistuneiden määrä
3. Kyselyyn osallistuneiden tehtävänimike. Merkitse kuinka monella vastaajista on mikäkin tehtävänimike:
 - a. Varhaiskasvatuksen opettaja
 - b. Varhaiskasvatuksen sosionomi
 - c. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja
 - d. Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
 - e. Perhetyöntekijä
 - f. Muu, mikä?

4. Kuinka moni ryhmänne henkilökunnasta on käynyt Lapset puheeksi (LP) -menetelmäkoulutuksen?

Varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) yhteydessä pidettävä lyhyt Lapset puheeksi (LP) -vasukeskustelu

5. Mitä vanhemmille kerrotaan Lapset puheeksi (LP)-vasukeskustelusta ja sen tarkoituksesta ennen vasu-keskustelua?

6. Miten usein vanhemmat ovat täyttäneet LP-vasukeskustelun lomakkeen ennen tuloa vasu-keskusteluun?

7. Jos vanhemmat eivät ole täyttäneet LP-vasukeskustelun lomaketta, käydäänkö LP-vasukeskustelu kuitenkin vanhempien kanssa vasu-keskustelun aikana läpi?

Jos vastaatte EI/JOSKUS, kertokaa, minkä vuoksi LP-vasukeskustelu on jäänyt toteuttamatta.

KYLLÄ

EI

JOSKUS

8. Minkälaisia hyötyjä näette LP-vasukeskustelusta osana vasu-keskustelua?

9. Näettekö jotain haittoja LP-vasukeskustelusta vasu-keskustelun yhteydessä? Minkälaisia?

10. Miltä LP-vasukeskustelun myötä käyty keskustelu vanhempien kanssa tuntuu?

11. Ovatko LP-vasukeskustelussa esiin tulleet asiat johtaneet käytännön toimiin?

- KYLLÄ. Minkälaisiin toimiin ja kenen toimesta? _____
- EI. Minkä vuoksi? _____

Lapset puheeksi (LP) -lokikirjaan perustuvat keskustelut

12. Tarjoatteko ryhmänne kaikkien lasten perheille LP-lokikirjaan perustuvan keskustelun?

- KYLLÄ
- Ei. Minkälaisissa tilanteissa keskustelua tarjotaan?
-

13. Kuinka usein ryhmässänne toteutetaan lokikirjaan perustuvia LP-keskusteluita keskimäärin? Vuodessa noin:

14. Onko vasu-keskustelujen yhteydessä käyty LP-vasukeskustelu mielestänne vaikuttanut varsinaisten lokikirjaan perustuvien LP-keskustelujen määrään? Millä tavalla?

15. Onko ryhmässänne olemassa lokikirjaan perustuvien LP-keskustelujen käyttöön suunnitelma, jonka perusteella tiedätte milloin LP-keskustelu tulisi tarjota perheille ja kenen toimesta keskustelua tarjotaan?

- KYLLÄ. Minkälainen suunnitelma on?
- Ei. Hyötyisikö ryhmänne tällaisesta suunnitelmasta?
-

16. Koetteko ryhmässänne, että tarvitsette tukea lokikirjaan perustuvien varsinaisten LP-keskustelujen pitämiseen esimerkiksi perhetyöntekijältä tai muulta lapsiperheiden kanssa työskentelevältä?

Jos ryhmässänne käydään LP-lokikirjaan perustuvia keskusteluja

17. Kuka ryhmässänne käy pääsääntöisesti lokikirjaan perustuvia LP-keskusteluja perheiden kanssa?

18. Ovatko kaikki lokikirjaan perustuvia LP-keskusteluja pitävät henkilöt käyneet menetelmäkoulutuksen?

19. Kuinka usein LP-keskustelussa esille tulleet asiat on kirjattu LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan?

- AINA
- JOSKUS
- HARVOIN
- EI KOSKAAN

20. Varmistatteko myöhemmin, että LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan kirjatut asiat etenevät tai toteutuvat? Kirjatkaa lisäksi, kuka ryhmässänne huolehtii asioiden etenemisestä.

- AINA. Kuka varmistaa? _____
- JOSKUS. Kuka varmistaa? _____
- HARVOIN. Kuka varmistaa? _____
- EI KOSKAAN

Toimenpiteet sekä käytyjen LP-vasukeskusteluiden että LP-lokikirjan pohjalta käytyjen keskusteluiden jälkeen

21. Jos perheen tilanteesta nousee keskustelujen myötä huoli, onko ryhmässänne selkeä suunnitelma, miten huolen kanssa tulee toimia?

- KYLLÄ.
- EI. Hyötyisikö ryhmänne tämänkaltaisesta suunnitelmasta?

22. Miten usein lokikirjaan perustuvan LP-keskustelun tai LP-vasukeskustelun jälkeen perhe on ohjattu muun kuin varhaiskasvatuksen tuen ja / tai palvelujen piiriin?

- AINA. Mihin perhe on ohjattu? _____
- JOSKUS. Mihin perhe on ohjattu? _____
- HARVOIN. Mihin perhe on ohjattu? _____
- EI, KOSKA EI TARVETTA
- EI, KOSKA MUU SYY. Mikä? _____

23. Onko ryhmänne järjestänyt Lapset puheeksi -neuvonpitoja perheen tueksi yhdessä muiden toimijoiden kanssa?

(Toimijoilla tässä kysymyksessä tarkoitetaan esimerkiksi perheen omaa verkostoa tai perheiden käyttämiä perus- ja erityispalveluja, kuten esimerkiksi perheneuvola, neuvola, terveydenhuolto, perheen oma verkosto, sosiaalihuolto ym.)

- KYLLÄ
- EI, KOSKA EI TARVETTA.
- Ei, KOSKA MUU SYY. Mikä?

24. Kenen toimenkuvaan lokikirjan pohjalta käydyt LP-keskustelut mielestänne varhaiskasvatuksessa parhaiten sopivat? Perustelkaa vastauksenne.

25. Ideoita, toiveita tai kehittämissuhteita koskien lokikirjaan perustuvaa Lapset puheeksi -menetelmän käyttöä tai LP-vasukeskustelua:

Tutkimustulokset

Määräaikaan mennessä saatujen vastausten lukumäärä: 21

Taulukko 1. Ryhmän henkilökunnan lukumäärä.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
3	6	3,9	4	81	0,9

Taulukko 2. Kyselyyn osallistuneiden määrä.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
1	4	2,3	2	48 ¹	1,2

Taulukko 3. Kyselyyn osallistuneiden tehtävänimike.

		Prosentti
Varhaiskasvatuksen opettaja	28	53,8 %
Henkilökohtainen avustaja	1	1,9 %
Perhetyöntekijä	0	0,0 %
Ryhmäavustaja	5	9,6 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0	0,0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	18	34,6 %
Varhaiskasvatuksen sosionomi	0	0,0 %

Taulukko 4. Kuinka moni ryhmän henkilökunnasta on käynyt Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen?

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
0	3	1,4	1	28	0,8

¹ Taulukoissa 2 ja 3 on ristiriita, koska kysymyksen 2 vastausten perusteella kyselyyn osallistui 48 henkilöä ja kysymyksen 3 vastausten perusteella 51 henkilöä.

Taulukko 5. Mitä vanhemmille kerrotaan LP-vasukeskustelusta ja sen tarkoituksesta ennen vasukeskustelua?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Ei arkistoida			
Kerrotaan vanhempainillassa			
Käytössä yleisesti Raision varhaiskasvatuksessa	Annetaan tiedoksi vasukeskustelun tarkoitus ja sisältö etukäteen	Keskustelun toteutukseen liittyvä	
LP-vasukeskustelu on vapaaehtoinen			
THL:n vaatimus			
Toteutetaan vasu-keskustelun yhteydessä			
Lomake annetaan etukäteen kotiin tutustuttavaksi ja täytettäväksi	Annetaan vanhemmille etukäteen täytettäväksi		
Kartoitetaan lapsen ja perheen asioita	Tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä	Tarkoitukseen ja sisältöön liittyvä	Noudattaa varhaiskasvatussuunnitelmaa
Kartoitetaan vanhempien ja lapsen näkemyksiä lapsen oppimisesta, tuen tarpeista, vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista			
Pohditaan jatkotoimenpiteitä yhdessä perheen kanssa			
Tarkoituksena tukea vanhempia kasvatustehtävissä			
Tukee vanhemmuutta perhetyön keinoin			
Varhaiskasvatus toimii tarvittaessa sosiaalipalveluiden tukitoimena			
Kartoitetaan avun tarpeita	Vanhemmat voivat tuoda esiin lasta ja perhettä koskevat huolenaiheet		
Matalan kynnyksen paikka kertoa perheen kuulumisia	Vanhemmat voivat tuoda esiin perheen sosiaalisen tukiverkoston merkityksen ja riittävyyden		
Kartoitetaan perheen tilannetta ja voimavaroja			
Kartoitetaan perheen tukiverkostoa			
Kartoitetaan kasvatusyhteistyön toimivuutta	Vanhemmat voivat tuoda esiin toiveet perheen ja ja varhaiskasvatuksen välisestä yhteistyöstä		
Vastausten teemat			(f)
Annetaan tiedoksi vasukeskustelun tarkoitus ja sisältö etukäteen			11
Annetaan vanhemmille etukäteen täytettäväksi			9
Tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä			8
Vanhemmat voivat tuoda esiin lasta ja perhettä koskevat huolenaiheet			2
Vanhemmat voivat tuoda esiin perheen sosiaalisen tukiverkoston merkityksen ja riittävyyden			2
Vanhemmat voivat tuoda esiin toiveet perheen ja ja varhaiskasvatuksen välisestä yhteistyöstä			1

Taulukko 6. Miten usein vanhemmat ovat täyttäneet LP-vasukeskustelulomakkeen ennen tuloa vasukeskusteluun?

	(n=21)	Prosentti
Aina	5	23,8 %
Lähes aina tai usein	14	66,7 %
Joskus	1	4,8 %
Harvoin	1	4,8 %

Taulukko 7. Jos vanhemmat eivät ole täyttäneet LP-vasukeskustelulomaketta, käydäänkö LP-vasukeskustelu kuitenkin vanhempien kanssa vasukeskustelun aikana?

	(n=20)	Prosentti
KYLLÄ	15	75,0 %
EI	1	5,0 %
JOSKUS	4	20,0 %

Jos vastaatte EI/JOSKUS, kertokaa minkä vuoksi LP-vasukeskustelu on jäänyt toteuttamatta.		(n=5)
EI	Eskarissa ei käydä LP-vasukeskustelua	1
JOSKUS	Ei tarvetta LP-vasukeskustelulle	2
JOSKUS	Ajan puute	2

Taulukko 8. Minkälaisia hyötyjä näette LP-vasukeskustelusta osana vasukeskustelua?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	
Auttaa perheen ongelmien ja tuen tarpeiden kar- toittamisessa	Avun ja tuen tarjoami- nen	Ongelmien ehkäisy	Varhaisen puuttumisen työkalu	
Ennaltaehkäisee ongelmia, työntekijöiden ja per- heiden huoliin voidaan puuttua ajoissa				
Mahdollistaa avun tarjoamisen nopeasti				
Voidaan auttaa perhettä				
Voidaan ohjata perhe avun piiriin ajoissa				
Voidaan ohjata perhe tuen piiriin				
Avaa keskustelua	Helpottaa puhumista, asioiden esille ottoa ja huolen aiheista puhu- mista	Huolen puheeksiotto varhaisen puuttumi- sen keinona	Varhaisen puuttumisen työkalu	
Helpottaa asioiden puheeksiottoa				
Hyvä pohja keskustelulle				
Luonteva tapa keskustella perheen tilanteesta				
Luonteva tapa ottaa esille perheen asiat				
Mahdollistaa huolenaiheista puhumisen				
Perheiden joskus helpompi tuoda asioita esille kir- jallisesti				
Vanhempien on helpompi kertoa huolesta	Tiedon lisääntyminen	Vuorovaikutus ja yh- teistyö	Kasvatuskumppanuus- den syveneminen	
Antaa enemmän tietoa perheen asioista				
Antaa tietoa perheen tuen tarpeista				
Antaa tietoa perheen tukiverkostosta				
Antaa tietoa perheestä				
Tuo esille erilaisia asioita verrattuna pelkkään vasu-keskusteluun				
Tuo esille perheen muita huolenaiheita				
Tuo esille uusia asioita				
Tuo esille yllättäviäkin lapseen vaikuttavia asioita				
Voi nostaa esille arjen jaksamisen haasteita				
Kanava kirjata päiväkodin ja perheen yhteistyöstä				Yhteistyön vahvistami- nen
Auttaa hahmottamaan perheen kokonaistilannetta				Ymmärryksen lisäämi- nen
Avaa enemmän perheen tilannetta				
Herättää luottamusta ja luo pohjaa yhteistyölle				
Kuullaan vanhempien näkemyksiä lapsen kehityk- sestä				
Perhetilanteen vaikutus lapsen kasvuun ja kehityk- seen				
Rakentaa yhteistä näkemystä lapsen tarpeista				

Alaluokkien esiintyvyyys vastauksissa**(f)**

Avun ja tuen tarjoaminen

6

Helpottaa puhumista, asioiden esille ottoa ja huolen aiheista puhumista

12

Tiedon lisääntyminen	6
Yhteistyön vahvistaminen	3
Ymmärryksen lisääminen	4

Taulukko 9. Näettekö jotain haittoja LP-vasukeskustelusta vasukeskustelujen yhteydessä? Minkälaisia?

	(n=21)	Vastausten sisällölliset teemat
Ei haittoja	14	Kielelliset haasteet monikielisillä, ajan riittävyyden haasteet
Haittoja	7	Ajan riittävyyden haasteet, keskustelun aikataulutushaasteet, vastuu- ja työnkuvakysymys, tuntuu turhalta kun asiat tulevat muutenkin puheeksi

Taulukko 10. Miltä LP-vasukeskustelun myötä käyty keskustelu vanhempien kanssa tuntuu?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Avaa uusia suuntia keskustelulle	Helpottaa puhumista	Myönteinen kokemus	LP-vasukeskustelun edut työmenetelmänä
Helpottaa asioista puhumista			
Helpottaa vaikeista asioista puhumista			
Lisää vanhempien uskallusta puhua huolista			
Mahdollisuus keskustella perheen tarpeista matalalla kynnyksellä			
Lisää ymmärrystä lapsen voinnin taustoista	Lisää ymmärrystä		
Pääsee lähemmäs perhettä	Positiivinen		
Helppo			
Hyvä			
Hyvä mieli			
Ihan ok			
Luonnollinen			
Luonteva			
Positiivista kasvatuskumppanuutta			
Selkeä			
Valaiseva ja rakentava			
Keskustelut tuntuvat tärkeiltä	Tärkeä		
Tärkeä			
Toisinaan yksipuolinen keskustelu	Toisinaan yksipuolista	Kielteinen kokemus	LP-vasukeskustelun haitat työmenetelmänä
Aikaa vievä	Vie aikaa		
Edellyttää ajanhallintaa ja suunnittelua			
Turhauttava, koska paljon asiaa			

Alaluokkien esiintyvyys vastauksissa	(f)
Positiivinen	11
Helpottaa puhumista	6
Lisää ymmärrystä	2
Tärkeä	2
Vie aikaa	3
Toisinaan yksipuolinen	2

Taulukko 11. Ovatko LP-vasukeskustelussa esiin tulleet asiat johtaneet käytännön toimiin?

	(n=21)	Prosentti	KYLLÄ. Minkälaisiin toimiin ja kenen toimesta?	(f)
KYLLÄ. Minkälaisiin toimiin ja kenen toimesta?	10	47,6 %	Kerrottu perhetyöntekijästä	2
Ei. Minkä vuoksi?	11	52,4 %	Käytännön tapojen muuttaminen päiväkodissa	2
			Lähetä puheterapiaan, kehitysneuvolaan tai perheneuvolaan	4
			Ohjaaminen avun tai tuen piiriin	3
			Otettu varhaiskasvatuksen erityisopettaja mukaan keskusteluun	1
			Ei. Minkä vuoksi?	(f)
			Asioista keskusteltu, mutta ei johtanut toimenpiteisiin	2
			Apu jo saatavilla	1
			Ei tarvetta	8

Taulukko 12. Tarjoatteko ryhmänne kaikkien lasten perheille LP-lokikirjaan perustuvan keskustelun?

	(n=21)	Prosentti	Ei. Minkälaisissa tilanteissa keskustelua tarjotaan?	(n=14)
KYLLÄ	7	33,3 %	Huoli tai tuen tarve	9
Ei. Minkälaisissa tilanteissa keskustelua tarjotaan?	14	66,7 %	Ei tarjota lainkaan	4
			Ei osaa sanoa	1

Taulukko 13. Kuinka usein ryhmässänne toteutetaan lokikirjaan perustuvia LP-keskusteluja keskimäärin?

	Minimi-arvo	Maksimi-arvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Vuodessa noin:	0	13	1,6	0,5	32	3,5

Taulukko 14. Onko vasukeskustelujen yhteydessä käyty LP-vasukeskuselu mielestänne vaikuttanut varsinaisten LP-lokikirjakeskustelujen määrään?

	(n=21)	Prosentti	Vaikuttanut. Millä tavalla?
Ei vaikutusta	10	47,6 %	Ei enää tarvetta lokikirjaan perustuville keskusteluille, ei riittävästi aikaresursseja tarjota kaikille vanhemmille
Vaikuttanut	3	14,3 %	LP-vasukeskuselu on ollut riittävän kattava
Ei osaa sanoa	8	38,1 %	Pitää mieluummin lyhyemmän keskustelun, koska vasu-keskusteluja on paljon

Taulukko 15. Onko ryhmässänne olemassa LP-lokikirjakeskustelujen käyttöön suunnitelma, jonka perusteella tiedätte milloin LP-keskuselu tulisi tarjota perheille ja kenen toimesta keskustelua tarjotaan?

	(n=20)	Prosentti	KYLLÄ. Minkälainen suunnitelma on?	(n=4)
KYLLÄ. Minkälainen suunnitelma on?	4	20,0 %	Varhaiskasvatussuunnitelma	2
Ei. Hyötyisikö ryhmänne tällaisesta suunnitelmasta?	16	80,0 %	Ohje syksyllä ensimmäinen osa, keväällä toinen	1
			Erityisopettajan konsultaatio	1
			Ei. Hyötyisikö ryhmänne tällaisesta suunnitelmasta?	(n=16)
			Kyllä	6
			Ei	7
			Ei osaa sanoa	3

Taulukko 16. Koetteko ryhmässänne, että tarvitsette tukea LP-lokikirjakeskustelujen pitämiseen esimerkiksi perhetyöntekijältä tai muulta lapsiperheiden kanssa työskentelevältä?

	(n=15)	Prosentti
Kyllä	4	19,0 %
Ei	11	52,4 %
Tuki jo saatavilla	3	14,3 %
Ei osaa sanoa	3	14,3 %

Taulukko 17. Kuka ryhmässänne käy pääsääntöisesti LP-lokikirjakeskusteluja perheiden kanssa?

	(n=17)	Prosentti
Varhaiskasvatuksen opettaja	12	70,6 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	5,9 %
LP-koulutetut	1	5,9 %
Ei kukaan	3	17,6 %

Taulukko 18. Ovatko kaikki LP-lokikirjakeskusteluja pitävät henkilöt käyneet LP-menetelmäkoulutuksen?

	(n=17)	Prosentti
Kyllä	8	47,1 %
Ei	6	35,3 %
Ei osaa sanoa	2	11,8 %
Ei käydä keskusteluja	1	5,9 %

Taulukko 19. Kuinka usein LP-lokikirjakeskusteluissa esiin tulleet asiat on kirjattu LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan?

	(n=18)	Prosentti
AINA	3	16,7 %
JOSKUS	4	22,2 %
HARVOIN	2	11,1 %
EI KOSKAAN	9	50,0 %

Taulukko 20. Varmistattekko myöhemmin, että LP-lokikirjan toimintasuunnitelmaan kirjatut asiat etenevät tai toteutuvat? Kuka huolehtii asioiden etenemisestä?

	(n=17)	Prosentti		(n=10)
AINA. Kuka varmistaa?	5	29,4 %	Varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja	8
JOSKUS. Kuka varmistaa?	3	17,6 %	LP-keskusteluun osallistuva	2
HARVOIN. Kuka varmistaa?	2	11,8 %		
EI KOSKAAN	7	41,2 %		

Taulukko 21. Jos perheen tilanteesta nousee keskustelujen myötä huoli, onko ryhmäsänne selkeä suunnitelma, miten huolen kanssa tulee toimia?

	(n=21)	Prosentti	Ei. Hyötyisikö ryhmänne tällaisesta suunnitelmasta?	(n=3)
KYLLÄ.	18	85,7 %	Kyllä	3
Ei. Hyötyisikö ryhmänne tällaisesta suunnitelmasta?	3	14,3 %		

Taulukko 22. Miten usein LP-lokikirjakeskustelun tai LP-vasukeskustelun jälkeen perhe on ohjattu muun kuin varhaiskasvatuksen avun ja / tai palvelujen piiriin?

	(n=21)	Prosentti		(f)
AINA. Mihin perhe on ohjattu?	0	0,0 %	Kehitysneuvola	5
JOSKUS. Mihin perhe on ohjattu?	7	33,3 %	Perheneuvola	3
HARVOIN. Mihin perhe on ohjattu?	3	14,3 %	Perhepalvelut	3
EI, KOSKA EI TARVETTA	11	52,4 %	Perhetyö	1
			Perhetyöntekijä	3
			Puheterapia	1
			Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1

Taulukko 23. Onko ryhmänne järjestänyt LP-neuvonpitoja perheen tueksi yhdessä muiden toimijoiden kanssa?

	(n=21)	Prosentti	
KYLLÄ	6	28,6 %	
EI, KOSKA EI TARVETTA.	14	66,7 %	
Ei, KOSKA MUU SYY. Mikä?	1	4,8 %	Ei, KOSKA MUU SYY. Mikä? Lapset puheeksi-neuvonpitoja ei useinkaan pidetä Vasukeskustelujen yhteydessä, vaan lomake käydään siinä samalla läpi

Taulukko 24. Kenen toimenkuvaan LP-lokikirjakeskustelut varhaiskasvatuksessa parhaiten sopivat?

	(n=18)	Prosentti	Perustelut
Varhaiskasvatuksen opettaja	7	38,9 %	Varhaiskasvatuksen opettaja: pitää vasukeskustelut huoltajien kanssa, vastaa ryhmästä
Varhaiskasvatuksen opettaja ja sosionomi	1	5,6 %	
Varhaiskasvatuksen opettaja ja erityisopettaja	2	11,1 %	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja: Laajin ymmärrys perheille tarjottavasta tuesta, enemmän aikaresursseja käytettävissä
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	5,6 %	
Kaikki LP-koulutetut	4	22,2 %	Kaikki LP-koulutetut: menetelmäkoulutetuilla riittävä osaaminen, koulutukset menevät hukkaan
Kaikki	2	11,1 %	
Ei osaa sanoa	1	5,6 %	Kaikki: koko ryhmä työskentelee lasten kanssa, tiedon kuljettava tasapuolisesti jokaiselle

Taulukko 25. Ideoita, toiveita tai kehittämissuhteita koskien LP-lokikirjakeskusteluja tai LP-vasukeskustelua.

Vasussa oleva kohta jonne kirjataan keskustelu on hyvä ja ytimekäs.

lp-vasukeskusteluun ideoiksi haluaisin nostaa jotenkin varhaiskasvatuksen perhetyöntekijän. Pohdin miten varhaiskasvatuksen perhetyöntekijän saisi näkyviin lp-osioon. Lähinnä pohdin asiaa ammattilaisten näkökulmasta, että muistetaanko sen olemassaoloa. Voisiko sen jotenkin liittää lp-osioon.

Vlh keskustelu osuutta voisi lisätä. Niin kuin todettiin koulutukset menneet hukkaan.